

روند شاخص‌های قیمت صادرات و واردات ایران (۱۳۹۷-۱۳۹۱)

سارا طاعتی

گروه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات و سایر شاخص‌ها

مرکز آمار ایران

چکیده

شاخص‌های قیمت صادرات و واردات (XMPIS) برای اهداف مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرند. آگاهی از تغییرات قیمت کالاها و خدمات برای عموم افراد جامعه و تحلیل‌گران همواره قابل توجه بوده است و لذا شاخص‌های قیمت سابقه‌ی طولانی مدتی در تجزیه و تحلیل تحولات اقتصادی جوامع دارند. شاخص‌های قیمت صادرات و واردات از دو منبع متفاوت آمارگیری یا اطلاعات ثبتی گمرک، قابل تهیه هستند. شاخص‌های قیمت صادرات و واردات مرکز آمار ایران مبتنی بر اطلاعات ثبتی گمرک، به صورت دوره‌های فصلی تهیه و منتشر می‌شوند. متدولوژی به کار رفته برای تهیه‌ی شاخص، مبتنی بر ارزش‌های واحد و بر اساس فرمول لاسپیترز است. در این گزارش، روند شاخص‌های قیمت صادرات و واردات در دوره‌های فصلی بین سال‌های ۹۱ تا ۹۷ با تمرکز بر دو سال پایانی، مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد و نتایج حاکی از آن است که نرخ‌های تورم در صادرات و واردات روندی افزایشی دارند. همچنین مقایسه روند نرخ‌های تورم با تغییرات نرخ ارز نشان می‌دهد که تغییرات نرخ ارز بیشترین میزان تأثیرگذاری بر نوسانات نرخ-های تورم صادرات و واردات در ایران را داراست.

مقدمه

شاخص های قیمت سابقه ای طولانی مدت دارند و با توجه به نقش مهم این شاخص ها در برنامه ریزی های اقتصادی، اندازه گیری دقیق آن ها می تواند کمک شایانی به تحلیل متغیرهای اقتصادی کند. به طور کلی شاخص های قیمت همواره مورد توجه و تقاضای عموم مردم و همچنین دولت ها بوده است و شاخص قیمت یک کالای عمومی به حساب می آید. شاخص های قیمت صادرات و واردات (XMPIS) نیز برای اهداف مختلفی مورد استفاده قرار می گیرند و ابزارهای مفیدی برای تحلیل اقتصادی در سطح بین المللی هستند. به عنوان مثال، در تحلیل های خرد اقتصاد بین الملل برای مطالعه رابطه ی مبادله، تورم یا کشش های قیمت در یک اقتصاد باز، نیاز به شاخص های قیمت تجارت (شاخص قیمت صادرات و شاخص قیمت واردات) داریم و یا برای محاسبه ی حساب های ملی به قیمت ثابت نیز این شاخص ها مورد استفاده قرار می گیرند. در بسیاری از کشورها معمولاً سطوح دستمزد، مستمری ها و پرداخت ها را در قراردادهای بلند مدت با نسبت تغییرات قیمت های مربوطه تعدیل می کنند و سیاستگذاران از شاخص های قیمت برای تحلیل ها و انتخاب خط مشی های آتی خود بهره می گیرند. متدولوژی بکار رفته در سازمان های آماری ملی برای محاسبه ی شاخص های قیمت اغلب متفاوت اند. به عنوان مثال اداره ی آمار آمریکا از شاخص قیمت لاسپیرز مبتنی بر داده های آمارگیری برای محاسبه ی شاخص های قیمت صادرات و واردات استفاده می کند، در حالی که موسسه آمار ملی فرانسه از شاخص های نوع پاشه مبتنی بر ارزش های واحد استفاده می کند و این امر امکان تحلیل متقابل بین المللی را با مشکل مواجه می سازد. با این وجود، سازمان ملل متحد و صندوق بین المللی پول شاخص های قیمت قابل مقایسه در سطح بین المللی را مبتنی بر شاخص های ارزش واحد صادرات و واردات در سطوح کلی ارائه می دهند، اما این سری ها نیز محدودیت های خود را دارند. به عنوان مثال آن ها فقط شاخص لاسپیرز را گزارش می کنند و همچنین تنها ۴۴ کشور را پوشش می دهند. در نهایت هیچ شاخص تجارتی که پوشش کاملی داشته و در مقیاسی بزرگ امکان مقایسه بین المللی را فراهم کند، وجود ندارد. شاخص های قیمت صادرات و واردات اغلب بر اساس داده های ثبتی گمرک محاسبه و تهیه می شوند، زیرا این داده ها به طور سنتی منبع اصلی اطلاعات صادرات و واردات هستند. به علاوه، تقریباً در تمام کشورها این اطلاعات قابل دسترسی بوده و از لحاظ هزینه ی تهیه اطلاعات نسبت به روش های آمارگیری با صرفه تر هستند و لذا طرفداران زیادی دارند. شاخص های قیمت صادرات و واردات مرکز آمار ایران نیز مبتنی بر اطلاعات ثبتی گمرک بوده و به صورت دوره های فصلی تهیه و منتشر می شود. متدولوژی به کار رفته برای تهیه ی این شاخص ها نیز مبتنی بر ارزش های واحد و بر اساس فرمول لاسپیرز است. شاخص های قیمت صادرات و واردات مرکز آمار ایران بر اساس طبقه بندی HS بوده و مشتمل بر ۲۱ گروه اصلی است و همچنین سال پایه ی مورد مقایسه در تهیه ی این شاخص ها سال ۱۳۹۰ می باشد. در ادامه ی این نوشتار، به سابقه تهیه شاخص های قیمت صادرات و واردات در ایران اشاره می شود و سپس طرح های شاخص قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی مرکز آمار ایران و متدولوژی به کار رفته در آن ها جهت تهیه این شاخص ها معرفی می شود و در نهایت به تحلیل نتایج این طرح ها پرداخته خواهد شد. تمرکز این نوشتار بر شاخص های قیمت صادرات و واردات سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ بوده و اطلاعات این دو سال با جزئیات بیشتری مورد بحث و بررسی قرار خواهند گرفت.

سابقه تهیهی شاخص قیمت صادرات و واردات در ایران

شاخص های قیمت صادرات و واردات در ایران تا کنون طی مقاطع و دوره های زمانی متفاوتی توسط مرکز آمار ایران و بانک مرکزی تهیه و منتشر شده است. مرکز آمار ایران اولین بار طرح شاخص قیمت کالاهای صادراتی را در سال ۱۳۸۰ و به روش آمارگیری اجرا کرد و تا سال ۱۳۹۲ این روند ادامه داشت، ولی به دلایلی چون ریزش مکرر نمونه ناشی از تلاطم نرخ ارز و خروج بنگاه های نمونه از فعالیت صادراتی، عدم اطلاع قیمتی برای برخی اقلام و تحت تاثیر قرار گرفتن صادرات برخی اقلام در شرایط خاص اقتصادی کشور مانند عدم صدور مجوز برای صادرات یا واردات برخی اقلام و غیره، اجرای طرح مذکور متوقف شد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز از سال ۱۳۸۰ تا سال ۱۳۸۶ اقدام به تهیه و انتشار شاخص قیمت کالاهای وارداتی نمود، اما از سال ۱۳۸۶ به بعد از انتشار این شاخص خودداری نمود و کلیه نتایج این شاخص را از وب سایت رسمی خود برداشت. سابقه تهیه شاخص قیمت کالاهای صادراتی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز به عنوان یکی از سه گروه اختصاصی شاخص بهای عمده فروشی کالاها در ایران، به سال ۱۳۳۸ برمی گردد و با یک تجدید نظر در سال ۱۳۶۹ در گروه کالاهای صادراتی مشمول شاخص بهای عمده فروشی کالاها در ایران تعداد ۲۰ قلم کالا انتخاب شد. لیکن تهیهی شاخص بهای کالاهای صادراتی به عنوان یک شاخص مستقل از سال ۱۳۷۶ مورد تأیید مسئولان بانک مرکزی قرار گرفت.

از سال ۱۳۹۳ مطالعات نظری و امکان سنجی طرح های شاخص قیمت کالاهای وارداتی و شاخص قیمت کالاهای صادراتی با توجه به طرح مطالعاتی تهیه "شاخص قیمت کالاهای وارداتی" بصورت **ثبتی** و با استفاده از اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران توسط دفتر شاخص قیمت مرکز آمار ایران آغاز شد. همچنین کلیه ی فعالیت های مربوط به تهیه، اجرا و استخراج نتایج این دو طرح بر اساس سال پایه ی ۱۰۰=۱۳۹۰ انجام شده است و لذا شاخص های قیمت صادرات و واردات از سال ۱۳۹۰ تا کنون به صورت دوره-های فصلی محاسبه و منتشر شدند. همچنین "شاخص تجارت خارجی" که تلفیقی از طرح صادرات و واردات می باشد برای اولین بار در ایران تهیه شده است. شاخص تجارت خارجی یا رابطه مبادله محاسبه شده در مرکز آمار ایران بر اساس رابطه مبادله تهاتری خالص است.

مشخصات طرح های شاخص قیمت صادرات و واردات مرکز آمار ایران

در طرح های شاخص قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی از کلیه کدهای تعرفه صادراتی کشور در سال ۱۳۹۰ (سال پایه) استفاده می-شود. اطلاعات مورد استفاده در این طرح مبتنی بر آمارهای ثبتی گمرک جمهوری اسلامی ایران بوده که شامل ارزش به صورت ریالی و دلاری، کشور مبدأ و مقصد، نحوه ی حمل و نقل و نرخ ارز است و دیگر ویژگی های مؤثر بر قیمت می باشند و طبقه بندی مورد استفاده ی آن سیستم طبقه بندی نظام هماهنگ شده توصیف و کدگذاری (HS) است. نتایج حاصل از این طرح در سطح کل کشور و برای تمامی ۲۰ گروه اصلی طبقه بندی HS قابل انتشار است.

با توجه به این که اطلاعات دریافتی از گمرک جمهوری اسلامی ایران به صورت ارزش های ریالی و دلاری برای هر یک از کد تعرفه های طبقه بندی HS همراه وزن متناظر آنها است، از ارزش واحد به عنوان یک پروکسی قابل قبول برای قیمت (متداول با آن چه در دستور العمل های جهانی توصیه شده است) استفاده می شود. پس از محاسبه ی ارزش های واحد در یک دوره ی زمانی، لازم

است قیمت‌های نسبی بر اساس ارزش‌های واحد در دو دوره‌ی متوالی محاسبه شوند. پس از ساخته شدن قیمت‌های نسبی، قیمت نسبی هر کد تعرفه با استفاده از روش جونز محاسبه می‌شود و برای هر کد تعرفه یک قیمت نسبی واحد به دست می‌آید. سپس، شاخص قیمت با استفاده از فرمول لاسپیرز تعدیل یافته برای هر کد تعرفه‌ی ۸ رقمی، کد دو رقمی و فصول ۲۱ گانه و شاخص قیمت کل ساخته می‌شود.

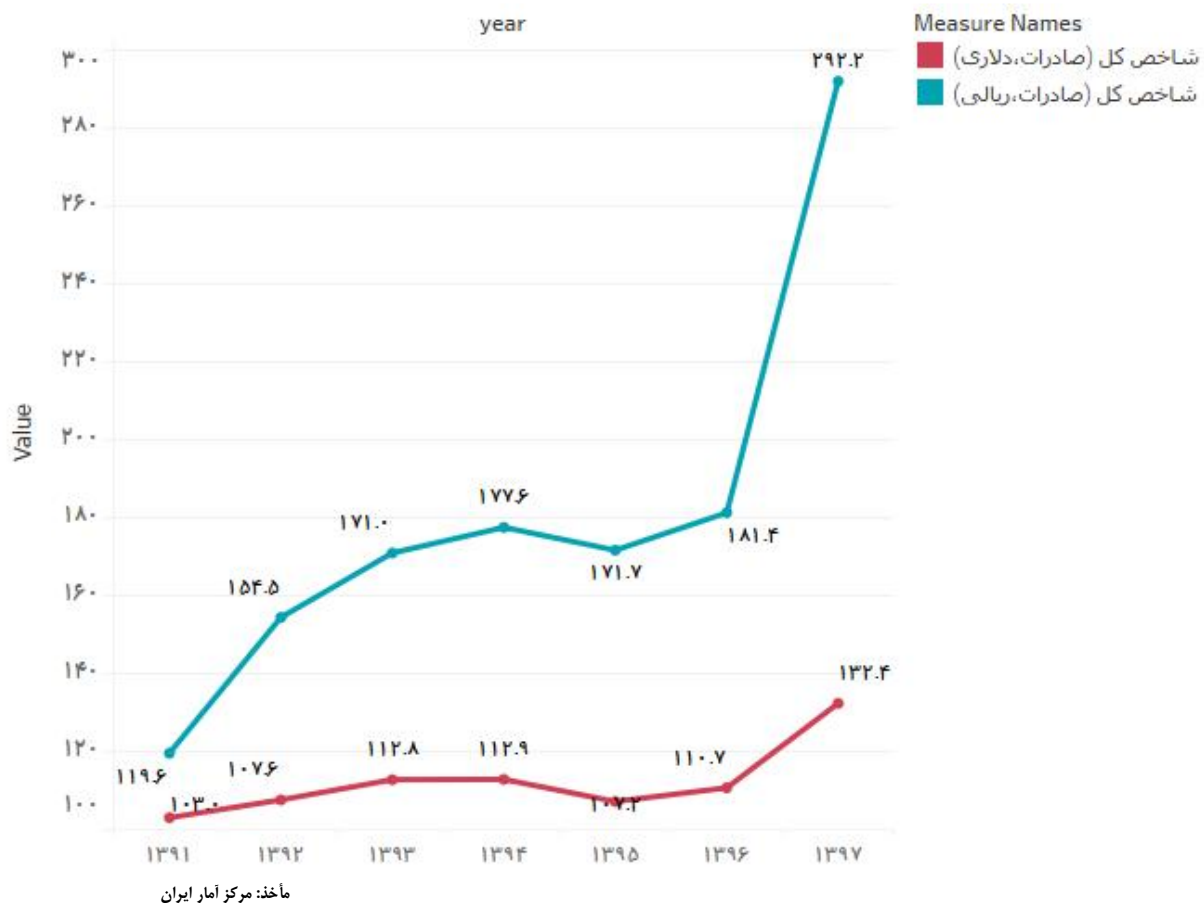
روند شاخص قیمت صادرات و واردات

نوسانات قیمت‌های جهانی، تغییرات نرخ ارز یک کشور، سطوح قیمت‌های داخلی و سیاست‌های اقتصادی دولت از مهم‌ترین عوامل تأثیر گذار بر قیمت صادرات و واردات و در نتیجه شاخص‌های قیمت تجارت خارجی محسوب می‌شوند. به طور عام، عدد شاخص را می‌توان میانگین وزنی تغییرات قیمت کالاهای مختلف سید انتخابی صادرات و واردات بر اساس سال پایه دانست. در این بخش روند شاخص قیمت صادرات و واردات منتشر شده توسط مرکز آمار ایران از سال ۱۳۹۱ تا کنون مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. با توجه به این که شاخص‌های قیمت صادرات و واردات منتشر شده توسط مرکز آمار ایران به صورت مجزا برای داده‌های مبتنی بر واحد اندازه گیری ریال و نیز داده‌های مبتنی بر واحد اندازه گیری دلار منتشر می‌شود، می‌توان تأثیرات تغییرات نرخ ارز بر این شاخص را نیز به خوبی مشاهده نمود.

روند شاخص قیمت صادرات

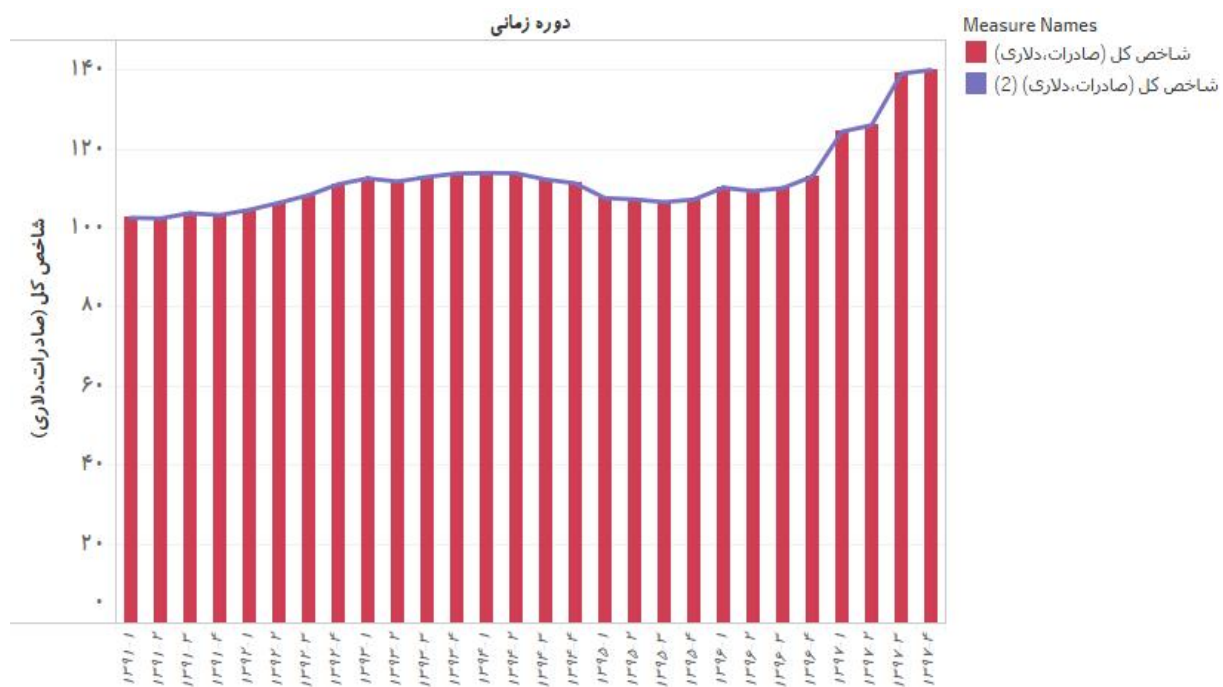
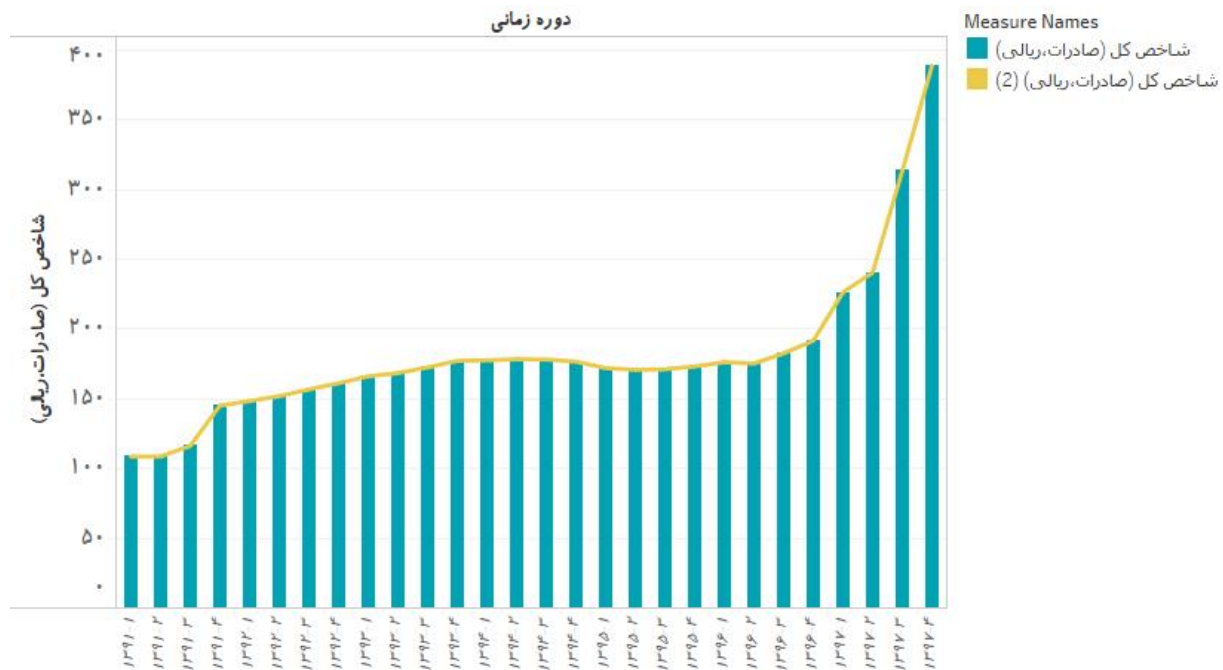
همانطور که در نمودار (۱) قابل مشاهده است، شکاف بین دو سری شاخص کل قیمت صادرات (ریالی) و شاخص کل قیمت صادرات (دلاری) با افزایش زمان به طور متوسط افزایش می‌یابد و این امر می‌تواند با شتاب فزاینده‌ی نرخ ارز مرتبط باشد. همانطور که مشاهده می‌شود روند هر دو سری زمانی (به جز سال ۱۳۹۵) صعودی است. کاهش عدد شاخص سال ۱۳۹۵ می‌تواند به علت وجود موافقتنامه‌ی برجام در این سال باشد که به دلیل حذف واسطه‌ها در صادرات کالاها، روند صادرات تسهیل شده و افزایش‌های قیمت ناشی از هزینه‌های معاملاتی کاهش یافته است.

نمودار ۱- شاخص کل قیمت صادرات (ریالی و دلاری) از ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ (سالانه)

نمودار (۲) نمایی کلی از روند تغییرات شاخص های قیمت صادرات مبتنی بر داده های ریالی و دلاری طی فصول سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ را نشان می دهد. چنانچه قابل مشاهده است شاخص کل صادرات از فصل بهار سال ۱۳۹۱ تا زمستان ۱۳۹۷ با شیب تندتر برای شاخص مبتنی بر داده های ریالی و با شیب ملایم تر برای شاخص مبتنی بر داده های دلاری روندی صعودی دارد.

نمودار ۲- شاخص کل قیمت صادرات (ریالی و دلاری) از ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ (فصلی)

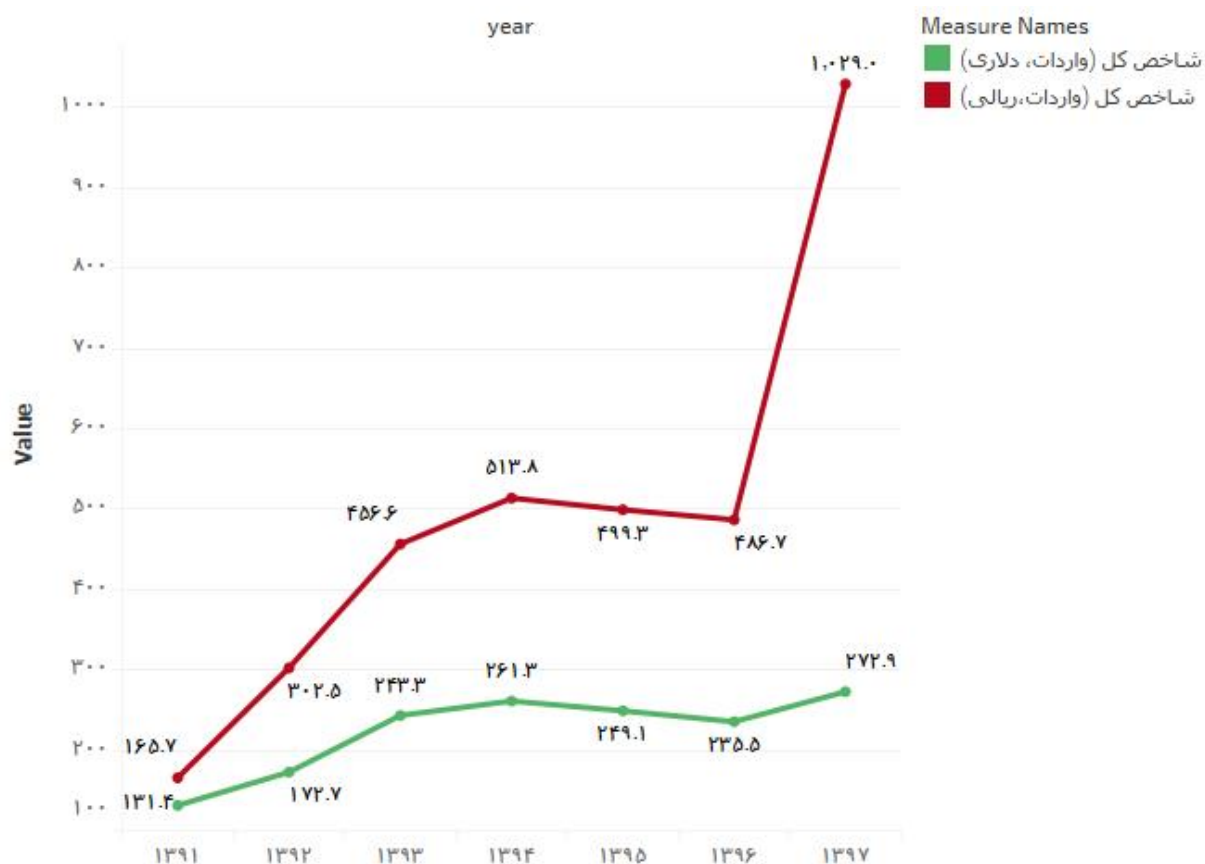

مأخذ: مرکز آمار ایران

روند شاخص قیمت واردات

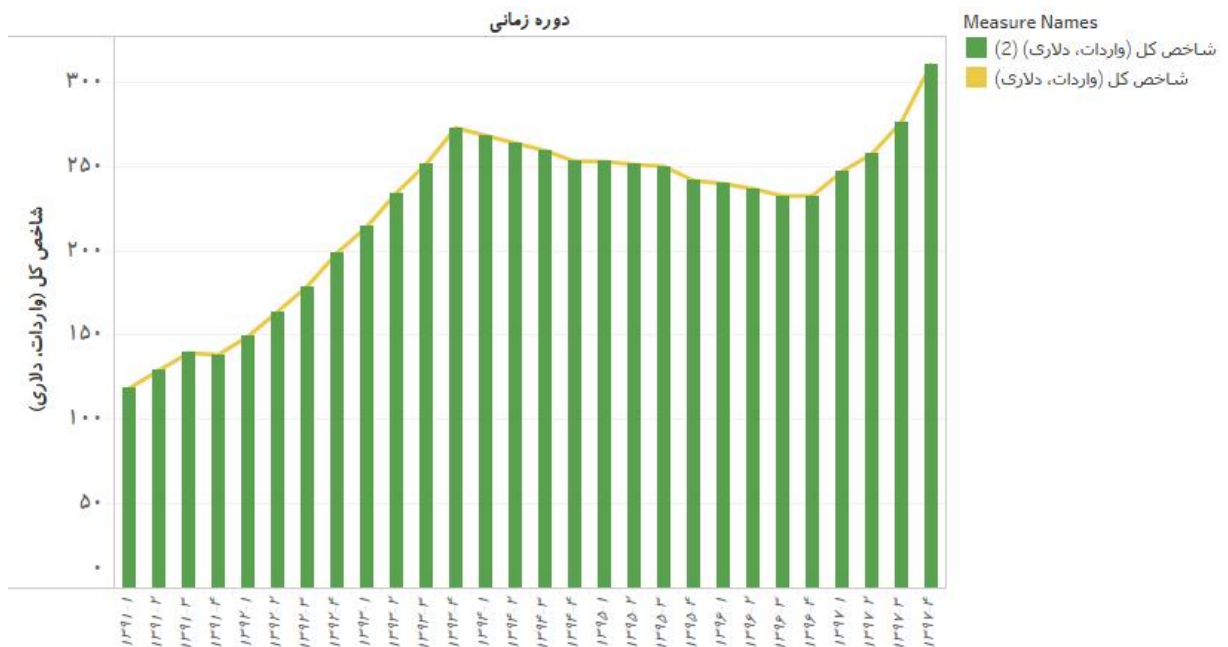
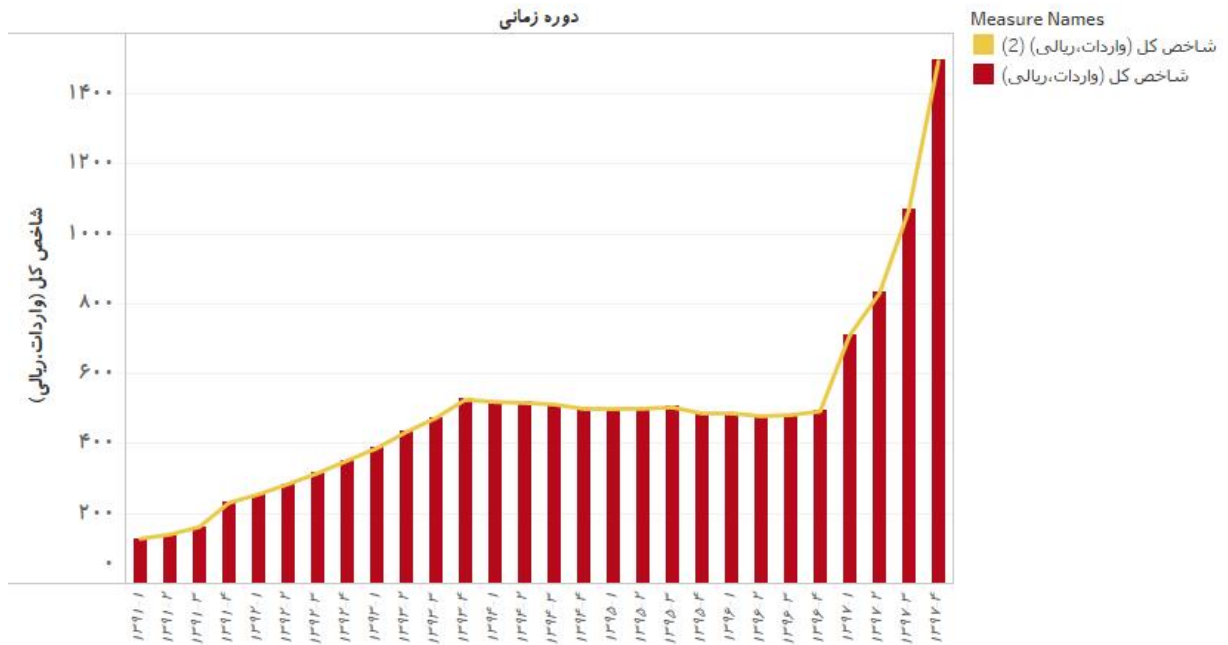
نمودارهای (۳) و (۴) روند دو شاخص کل قیمت واردات مبتنی بر داده‌های ریالی و دلاری به صورت سالانه و فصلی را نشان می‌دهد. در نمودار (۳)، مشابه شاخص صادرات فاصله‌ی بین این دو سری با افزایش زمان به طور متوسط افزایش می‌یابد و مشابهاً این امر می‌تواند با شتاب فزاینده‌ی نرخ ارز مرتبط باشد. همانطور که مشاهده می‌شود روند هر دو سری زمانی تا سال ۱۳۹۴ صعودی بوده و پس از آن روندی کاهشی به خود گرفته و مجدداً از سال ۱۳۹۶ روند صعودی دارد. علت شکسته شدن روند صعودی این دو نمودار را می‌توان با تأثیرگذاری موافقتنامه‌ی برجام در حذف واسطه‌ها و برخی تحریم‌های مؤثر بر قیمت کالاهای وارداتی مرتبط دانست. در هر دو نمودار حداکثر مقدار شاخص در سال ۱۳۹۷ اتفاق افتاده است و فاصله‌ی قابل توجهی از سایر اعداد شاخص دارد. نمودار (۴) نیز نمایی کلی از روند تغییرات شاخص‌های قیمت واردات مبتنی بر داده‌های ریالی و دلاری طی فصول سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ را نشان می‌دهد. همانطور که قابل مشاهده است علیرغم کاهشی شدن روند شاخص در برخی دوره‌ها فاصله‌ی دو نمودار مبتنی بر داده‌های ریالی و دلاری افزایش یافته است که مهم‌ترین دلیل آن کاهش ارزش پول ملی در این دوره‌ها است.

نمودار ۳- شاخص کل قیمت واردات (ریالی و دلاری) از ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ (سالانه)

ماخذ: مرکز آمار ایران

نمودار ۴- شاخص کل قیمت واردات (ریالی و دلاری) از ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ (فصلی)

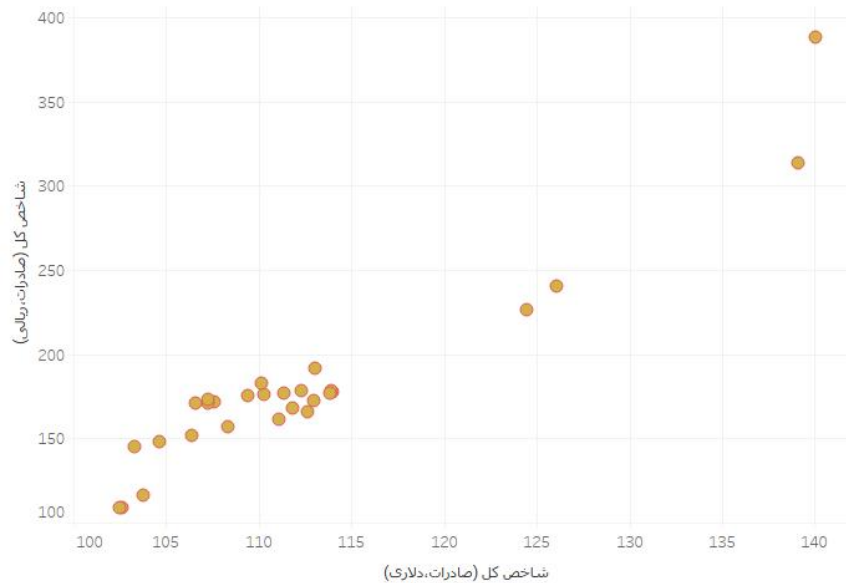
ماخذ: مرکز آمار ایران

بررسی رابطه بین شاخص های قیمت مبتنی بر داده های ریالی و دلاری

همانطور که در نمودارهای فوق مشاهده شد، به نظر می رسد که بین شاخص های مبتنی بر داده های ریالی و دلاری در هر یک از شاخص های قیمت صادرات و واردات، رابطه ای منطقی وجود داشته باشد و عمده دلیل آن تغییرات نرخ ارز عنوان شد. با توجه به این

که در علم آمار اولین و پرکاربردترین قدم برای بررسی رابطه‌ی علی و معلولی (و همبستگی خطی) بین دو متغیر استفاده از نمودار پراکنندگی است، به منظور بررسی ارتباط منطقی بین سری زمانی شاخص کل قیمت صادرات مبتنی بر داده‌های ریالی با سری زمانی شاخص کل قیمت صادرات مبتنی بر داده‌های دلاری (و همچنین واردات)، رسم نمودار پراکنش روشی مفید برای ترسیم ارتباط بین این داده‌ها بوده و می‌توان نوع و جهت رابطه‌ی همبستگی بین دو متغیر را به صورت بصری مشاهده نمود. البته در این نوع نمودار به معنی دار بودن رابطه نمی‌توان دست یافت و برای بررسی دقیق معنی داری یک رابطه و شدت آن باید از آزمون‌های آماری استفاده کرد. نمودار پراکنندگی برای سری‌های زمانی شاخص قیمت صادرات و واردات در نمودارهای (۵) و (۶) ترسیم شده‌اند. در این نمودارهای محور عمودی معرف مقادیر متغیر وابسته (شاخص مبتنی بر داده‌های ریالی) و محور افقی معرف مقادیر متغیر مستقل (شاخص مبتنی بر داده‌های دلاری) است.

نمودار ۵- پراکنش شاخص قیمت صادرات بر حسب داده‌های ریالی و دلاری (۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷)

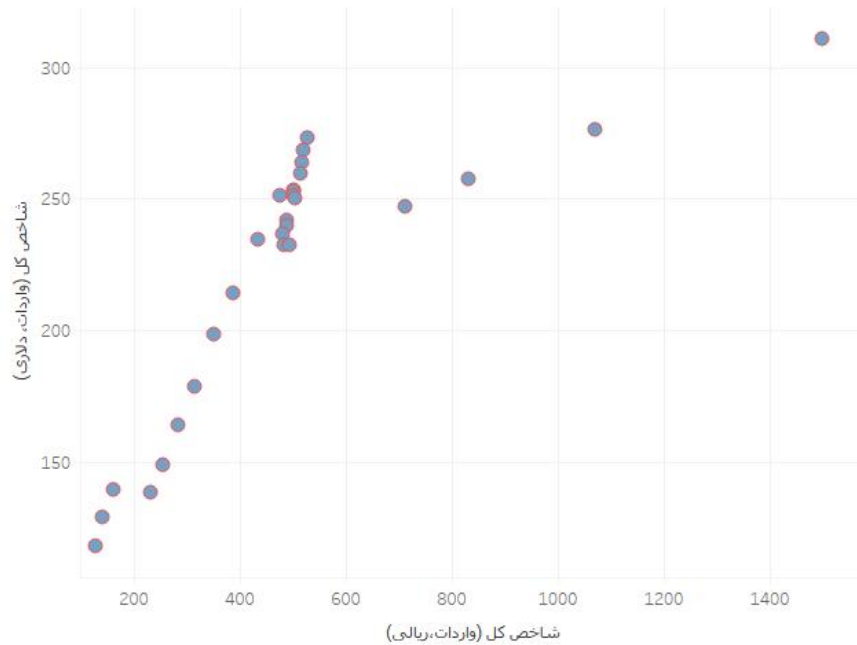

مأخذ: مرکز آمار ایران

همانطور که در نمودار (۵) قابل مشاهده است، روند کلی نقطه‌ها نشان می‌دهد که یک رابطه‌ی خطی و مثبت بین دو متغیر وجود دارد و همچنین نقاط تمرکز نسبتاً خوبی دارند. این موضوع با نتیجه آزمون همبستگی گشتاوری پیرسون^۱ که حدود ۰.۹۵ برآورد شده مورد تأیید قرار می‌گیرد، فرض صفر مربوط به این آزمون نیز که عدم وجود همبستگی است رد می‌شود. البته برای مشخص نمودن نوع دقیق رابطه بین این دو سری زمانی نیاز به استفاده از آزمون‌های آماری و برازش مدل‌های مختلف و بررسی معناداری آن است، لیکن بررسی بیشتر این موضوع هدف اصلی این مقاله نیست و می‌توان در مطالعات بعدی به آن‌ها پرداخت.

¹ Pearson's product-moment correlation

نمودار ۶- پراکنش شاخص قیمت واردات بر حسب داده‌های ریالی و دلاری (۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷)

ماخذ: مرکز آمار ایران

همانطور که در نمودار (۶) نیز قابل مشاهده است، روند کلی نقطه‌ها نشان می‌دهد که یک رابطه‌ی خطی و مثبت بین دو متغیر وجود دارد. همچنین نقاط تمرکز نسبتاً خوبی دارند که بیانگر وابستگی شاخص قیمت کل واردات مبتنی بر داده‌های ریالی به نوع دلاری آن است. نتایج آزمون همبستگی گشتاوری پیرسون این موضوع را تأیید کرده و ضریبی برابر با ۰.۷۸ به دست می‌آید، فرض صفر مربوط به این آزمون نیز که عدم وجود همبستگی است، رد می‌شود.

روند نرخ‌های تورم صادرات و واردات

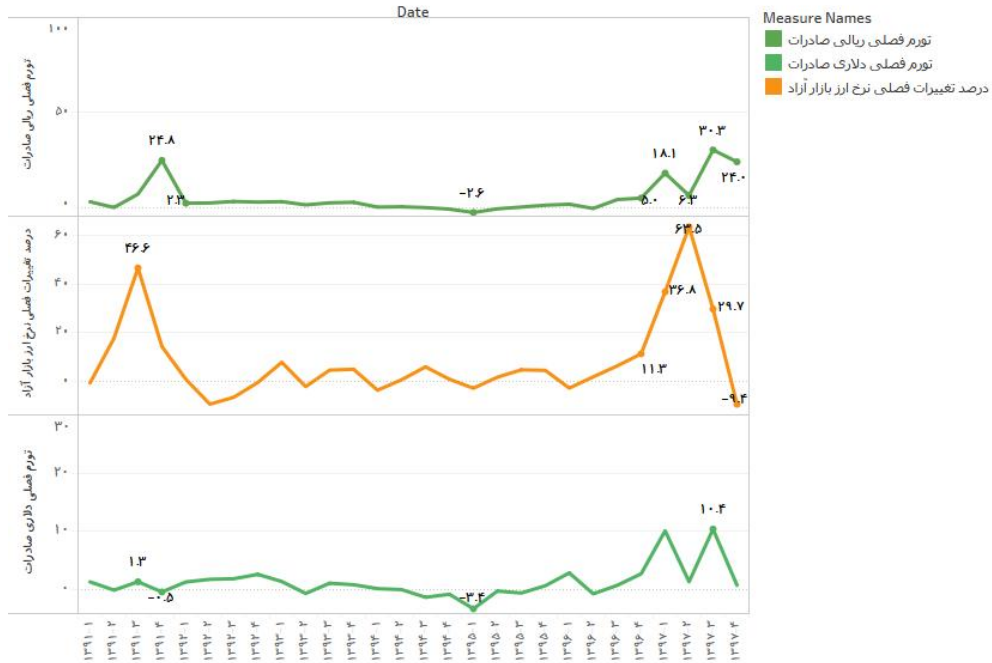
همانطور که در بخش‌های قبل بیان شد، شاخص‌های قیمت تجارت (صادرات و واردات)، مانند دیگر شاخص‌های موجود در سیستم آمارهای قیمت، برای اهداف متعددی مورد استفاده قرار می‌گیرند. چگونگی تعریف و ساخت این شاخص‌ها بستگی بسیار زیادی به منابع داده‌ی مورد استفاده‌ی آن‌ها دارد. شاخص‌های قیمت صادرات و واردات تغییرات میانگین در قیمت کالاها و خدماتی را اندازه‌گیری می‌کند که مالکیتشان بین ساکنان مناطق مختلف اقتصادی دنیا تغییر می‌کند و یا زمانی که از مرزهای بین‌المللی عبور می‌کنند و اظهارنامه‌های گمرکی صادرات و فرم‌های تعرفه‌ی واردات را ثبت می‌کنند و اصطلاحاً به این نوع کالاها و خدمات، قابل تجارت، tradable می‌گویند. یک شاخص قیمت صادرات و واردات ماهانه یا فصلی تا جزئی‌ترین سطح محصول (کالا و خدمات)، امکان مطالعه‌ی کوتاه مدت تورم برای انواع مختلفی از محصولات یا از طریق مراحل مختلف فرایند تولید کننده‌ی مقیم را فراهم می‌آورد. همچنین با در دسترس بودن سری‌های زمانی شاخص‌های قیمت، امکان بررسی روندهای بلند مدت این دو شاخص و تغییرات تورمی آن‌ها در طول زمان در تمامی سطوح اعم از محصولات و رده‌های بالاتر فراهم خواهد شد. متداولترین نوع تغییرات

شاخص طی زمان عبارتند از درصد تغییر شاخص نسبت به دوره‌ی قبل که تحت عنوان نرخ تورم دوره ماهانه، فصلی یا سالانه و درصد تغییر شاخص نسبت به دوره‌ی (ماه، فصل یا سال) مشابه سال قبل است که تحت عنوان نرخ تورم نقطه به نقطه از آن‌ها یاد می‌شود. اگر در محاسبه تورم میانگین ۴ فصل گذشته شاخص قیمت با میانگین ۴ فصل مشابه قبل از آن مقایسه شود به آن نرخ رسمی تورم گفته می‌شود. هر کدام از این نرخ‌ها، کاربردی دارند، نرخ رسمی قابل اتکاتر است و تورم نقطه به نقطه هشدار دهنده تر عمل می‌کند و در واقع بیانگر تغییراتی است که متعاقباً در نرخ رسمی ایجاد می‌شود. در این بخش، روند تغییرات انواع نرخ‌های تورم صادرات و واردات اعم از تورم فصلی، تورم نقطه به نقطه و سالانه، طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ مورد بررسی قرار می‌گیرد.

روند نرخ تورم صادرات

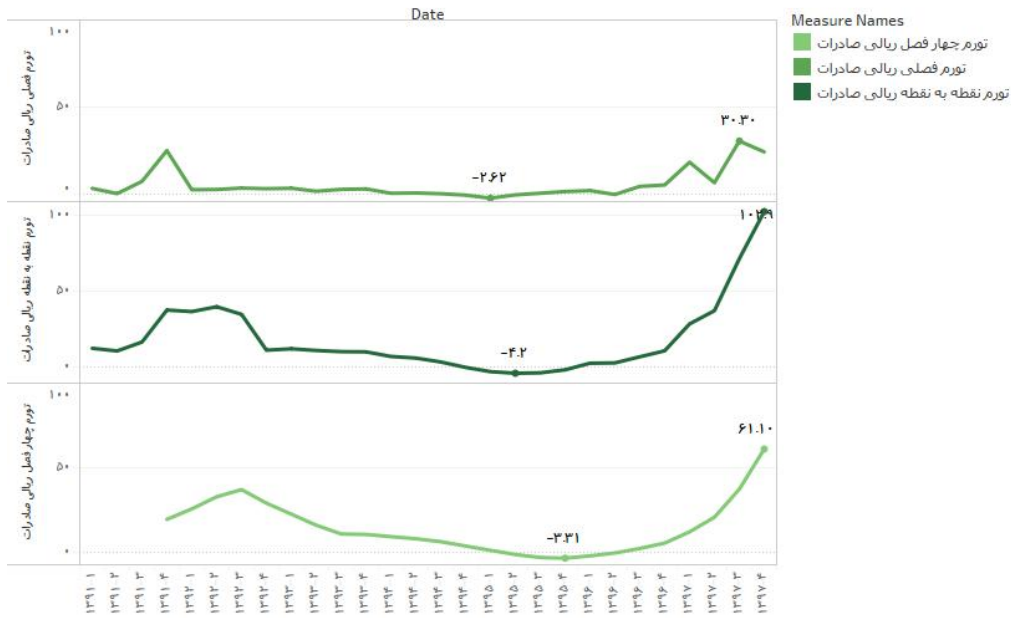
نمودار (۷) روند نرخ‌های تورم فصلی شاخص‌های قیمت صادرات و واردات مبتنی بر داده‌های ریالی و دلاری همراه با تغییرات نرخ ارز و نمودار (۸) انواع نرخ‌های تورم فصلی، نقطه به نقطه و سالانه‌های هر یک از شاخص‌های قیمت صادرات مبتنی بر داده‌های ریالی را نشان می‌دهند. چنانچه در نمودار (۷) قابل مشاهده است، بیشترین افزایش تورم فصلی صادرات مبتنی بر داده‌های ریالی، به ترتیب متعلق به فصل پاییز سال ۱۳۹۷ برابر با ۳۰.۳ درصد و سپس زمستان سال ۱۳۹۱ برابر با ۲۴.۸ درصد بوده است. همانطور که در سری زمانی درصد تغییرات نرخ ارز بازار آزاد قابل مشاهده است، روند آن با روند تورم فصلی ریالی کالاهای صادراتی با یک وقفه شباهت بسیار زیادی دارد و این امر بیانگر تأثیر گذاری تغییرات نرخ ارز بر تورم شاخص قیمت صادرات مبتنی بر داده‌های ریالی دارد. در پاییز سال ۱۳۹۱ نرخ ارز حدود ۴۷ درصد افزایش قیمت داشته است و این تغییرات به خوبی تأثیر خود را بر شاخص قیمت صادرات مبتنی بر داده‌های ریالی در یک دوره بعد (زمستان ۱۳۹۱) با تورم فصلی ۲۴.۸ درصدی نشان داده است و همچنین افزایش ۶۳.۵ درصدی نرخ ارز در تابستان ۱۳۹۷ با افزایش ۳۰.۳ درصدی تورم فصلی در فصل پاییز ۱۳۹۷ همراه بوده است. البته بررسی مکانیسم و اندازه‌ی این تأثیرگذاری نیاز به تجزیه و تحلیل بازار ارز مبتنی بر تحولات اقتصادی دوره‌های مختلف همراه تحلیل‌های اقتصادسنجی و آماری دارد. همانطور که در نمودار مشاهده می‌شود افت و خیزهای بازار ارز در دوره‌های اخیر اثرات قابل توجهی بر نرخ‌های تورم صادرات در بخش ریالی دارد به طوری یک کاهش (افزایش) در تغییرات ارز با کاهش (افزایش) تورم در دوره‌ی بعدی همراه است. نرخ‌های تورم ریالی و دلاری صادرات نیز از منظر افزایش و کاهش تقریباً با یکدیگر همخوانی دارند. به این معنی که زمانیکه تورم دلاری روندی کاهشی (افزایشی) داشته، تورم ریالی نیز روندی کاهشی (افزایشی) داشته است. در دوره‌هایی که این همخوانی وجود ندارد و یک روند کاهشی در تورم دلاری با روند افزایشی در تورم ریالی همراه است، ممکن است در برخی موارد مانند زمستان ۱۳۹۱ به این دلیل باشد که قیمت واقعی (خالص از نرخ ارز) کالاهای صادراتی نسبت به دوره‌ی قبل کاهش یافته باشند اما افزایش شدید نرخ ارز چنان این تغییرات را تحت تأثیر خود قرار داده که علاوه بر ختنی کردن این اثر کاهشی، افزایش قیمت قابل توجهی در قیمت کالاهای صادراتی مبتنی بر داده‌های ریالی به همراه داشته است.

نمودار ۷- نرخ های تورم فصلی شاخص قیمت صادرات (ریالی و دلاری) و درصد تغییرات فصلی نرخ ارز بازار آزاد^۲

مأخذ: مرکز آمار ایران (نرخهای تورم)-بانک مرکزی و آمار غیر رسمی(نرخ ارز)

نمودار ۸- انواع نرخ تورم شاخص قیمت صادرات

مأخذ: مرکز آمار ایران

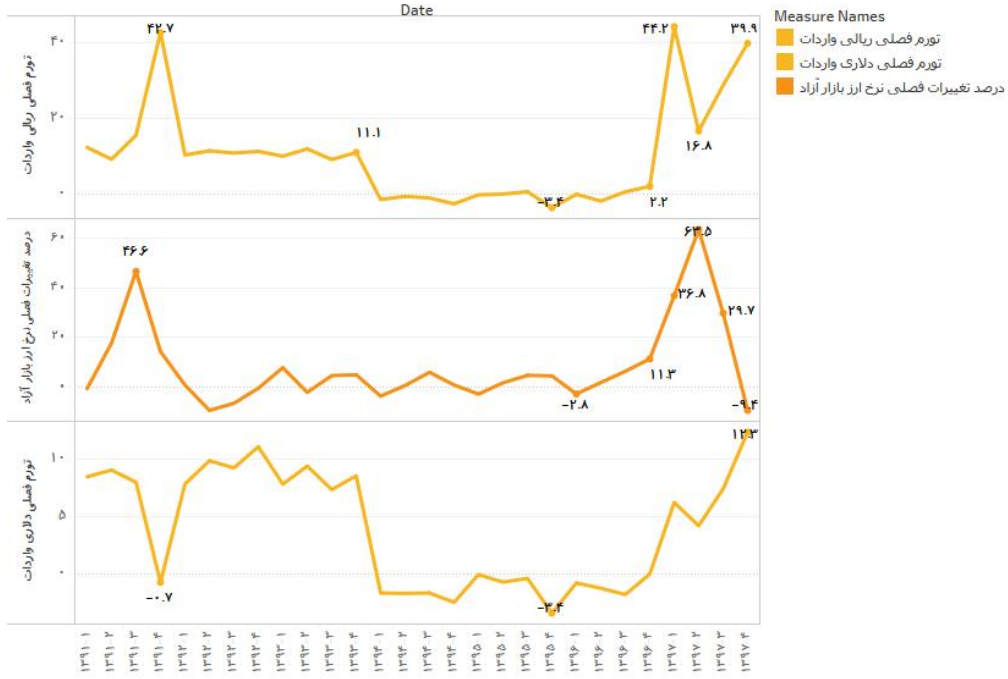
^۲ در راستای اجرای مصوبه هیات وزیران مبنی بر یکسان سازی نرخ ارز متوسط نرخ دلار در بازار آزاد از فروردین ۹۷ تا شهریور ۹۷ در سایت بانک مرکزی در دسترس نبوده و با دلار ۴۲۰۰ تومانی تک نرخ شد. لذا برای متوسط فصلی نرخ ارز در این دوره ها از اطلاعات غیر رسمی و به صورت تقریبی استفاده شده است.

نمودار (۸) انواع نرخ تورم صادرات مبتنی بر داده‌های ریالی را نشان می‌دهد. چنانچه قابل مشاهده است بیشترین مقدار نرخ تورم نقطه به نقطه ابتدا متعلق به زمستان ۱۳۹۷ و برابر با ۱۰۲.۹ بود و سپس تابستان ۱۳۹۲ برابر با ۳۹.۸ است. روند نرخ تورم نقطه به نقطه از تابستان ۱۳۹۲ کاهشی شده و تا تابستان ۱۳۹۵ ادامه داشته و مجدداً روند افزایشی به خود گرفته است.

روند نرخ تورم واردات

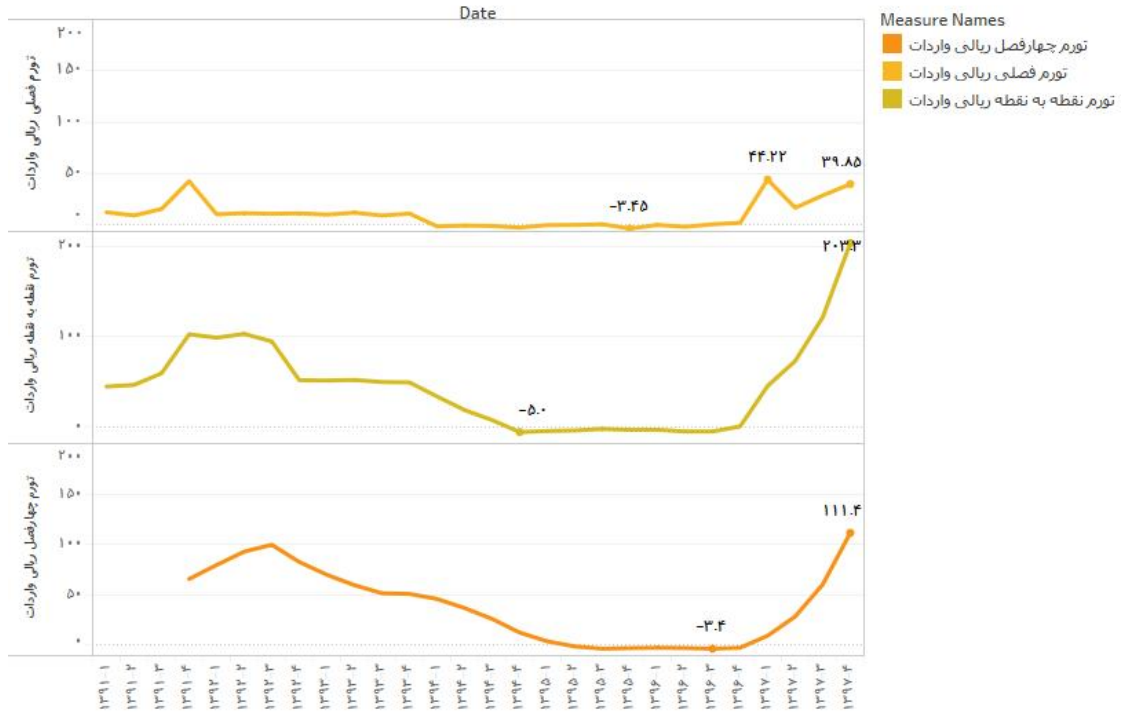
نمودار (۹) روند نرخ‌های تورم فصلی شاخص‌های قیمت صادرات و واردات مبتنی بر داده‌های ریالی و دلاری همراه با تغییرات نرخ ارز و نمودار (۱۰) انواع نرخ‌های تورم فصلی، نقطه به نقطه و سالانه‌ی هر یک از شاخص‌های قیمت واردات مبتنی بر داده‌های ریالی را نشان می‌دهند. مشابه آنچه برای صادرات بیان شد، می‌توان دید که افزایش غیرمترقبه‌ی نرخ ارز در فصل پاییز ۱۳۹۱ حدود ۴۷ درصد، افزایش قابل توجهی در قیمت کالاهای وارداتی با نرخ تورمی حدود ۴۳ درصد را رقم زده است. در فصول بهار، تابستان، پاییز و زمستان سال ۱۳۹۷ نیز این افزایش‌ها بسیار قابل توجه اند. افزایش ۱۱ درصدی نرخ ارز در بهار ۱۳۹۷، تورم فصلی حدود ۴۴ درصد را برای واردات در فصل تابستان ۹۷ به همراه داشته است. علاوه بر این افزایش ۶۳.۵ درصدی تابستان و ۲۹.۷ درصدی پاییز نرخ ارز تورم فصلی واردات را به ترتیب در دو فصل پاییز و زمستان به حدود ۲۹ و ۴۰ درصد رسانده است. همانطور که در سری زمانی تورم فصلی دلاری واردات در نمودار (۹) مشاهده می‌شود، در این فصل قیمت واقعی (منظور قیمت خالص از نرخ ارز است) کالاهای وارداتی کاهش قابل توجهی داشته است. این تحلیل‌ها همگی بیانگر تأثیر پذیری شدید تغییرات قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی در اثر تغییرات نرخ ارز بوده و تغییرات این بازارها را بیان می‌کنند. نمودار (۱۰) نیز انواع نرخ تورم واردات اعم از فصلی، نقطه به نقطه و چهار فصل را به تصویر کشیده است. چنانچه قابل مشاهده است نرخ تورم نقطه به نقطه و سالانه در زمستان ۱۳۹۷ به ترتیب با اعدادی برابر ۲۰۳.۳ درصد و ۱۱۱.۴ درصد به بیشترین میزان خود رسیده اند.

نمودار ۹- نرخ های تورم فصلی ریالی و دلاری شاخص قیمت واردات و تغییرات نرخ ارز

مأخذ: مرکز آمار ایران و بانک مرکزی و آمار غیر رسمی (نرخ ارز)

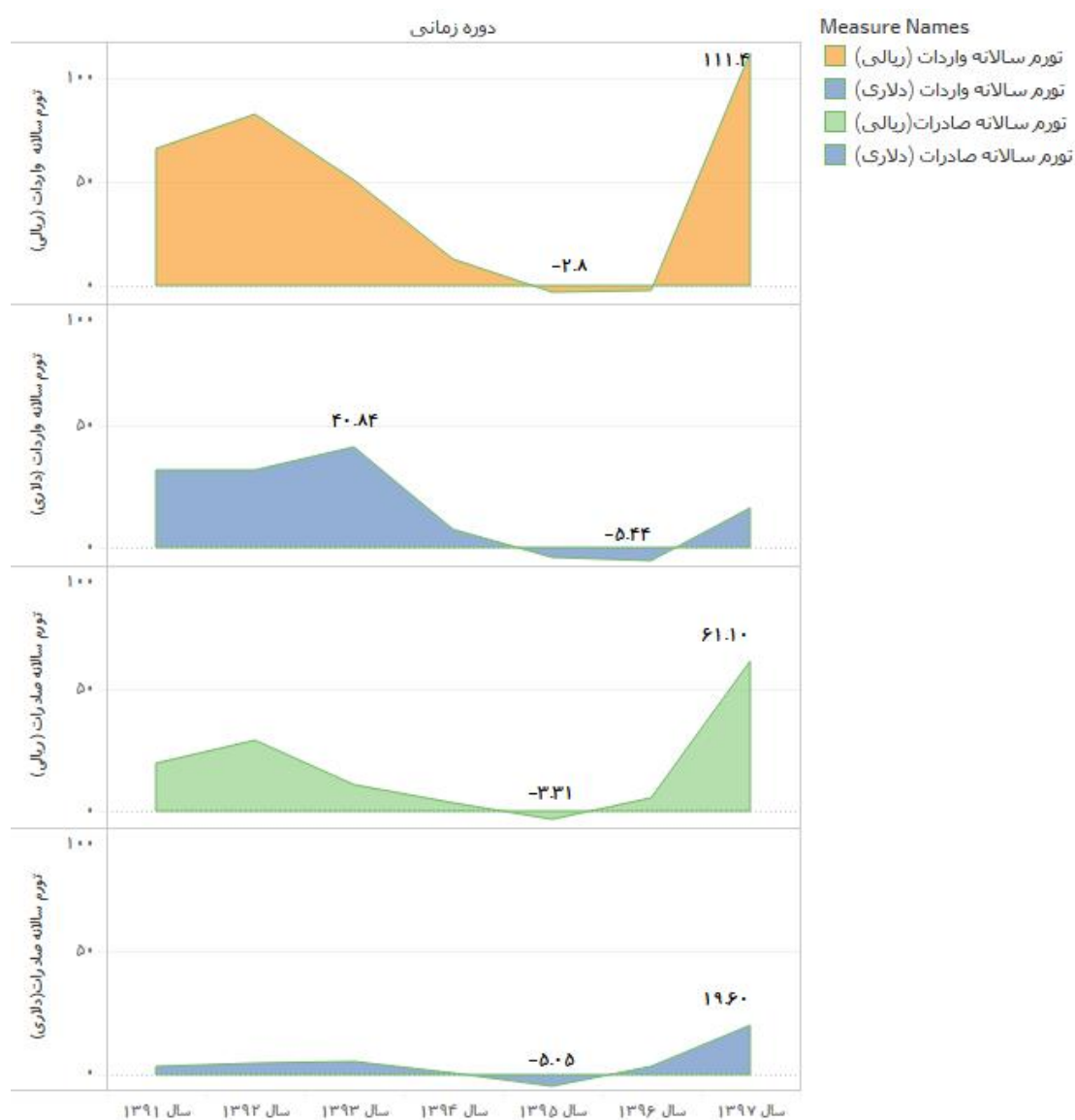
نمودار ۱۰- مقایسه انواع نرخ تورم شاخص قیمت واردات

مأخذ: مرکز آمار ایران

در نمودار (۱۱) تورم سالانه صادرات و واردات مبتنی بر داده‌های ریالی و دلاری به تصویر کشیده شده است. همانطور که قابل مشاهده است تورم‌های مبتنی بر داده‌های ریالی در صادرات و واردات تقریباً همسو بوده و چنانچه که قبلاً بیان شد به دلیل نوسانات قابل توجه نرخ ارز بر این دو می‌باشد. بیشترین افزایش در تورم سالانه کالاهای وارداتی و صادراتی مبتنی بر داده‌های ریالی مربوط به سال ۱۳۹۷ و بیشترین کاهش مربوط به سال ۱۳۹۵ بوده است. این موضوع مشابهاً برای قیمت‌های خالص از ارز (مبتنی بر داده‌های دلاری) کالاهای صادراتی نیز صادق است اما برای قیمت‌های خالص از ارز (مبتنی بر داده‌های دلاری) کالاهای وارداتی به ترتیب بیشترین افزایش و بیشترین کاهش به ترتیب به سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۶ بوده است.

نمودار ۱۱- تورم سالانه‌ی شاخص‌های قیمت صادرات و واردات

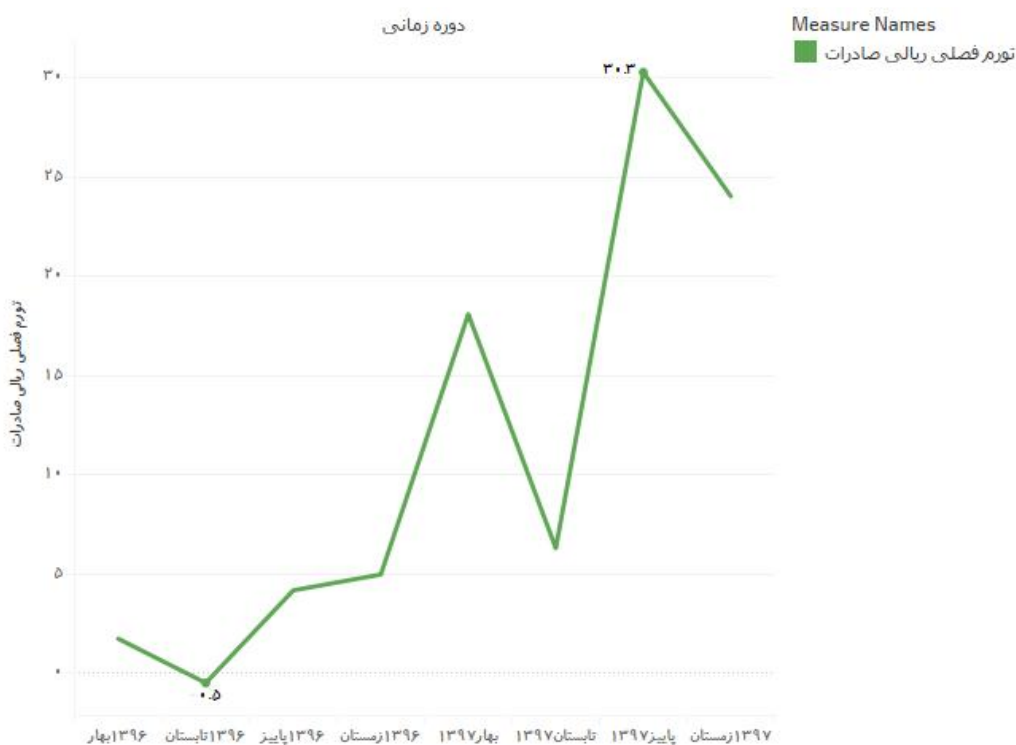

مأخذ: مرکز آمار ایران

روند نرخهای تورم صادرات و واردات در سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ و به تفکیک زیر بخشها

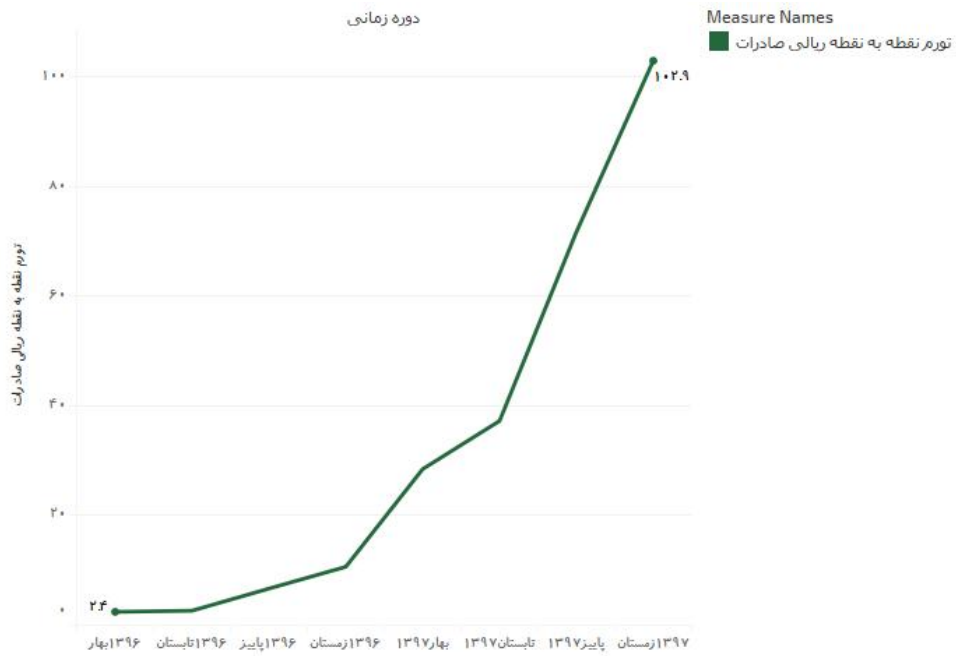
مطالعه‌ی روندهای کوتاه مدت تورم شاخص‌های قیمت صادرات و واردات مزیت‌های بسیاری به همراه دارد؛ روند تغییرات قیمت کالاهای صادراتی اطلاعات مساعدی جهت هدایت سیاست‌های دولتی در حمایت از صادرات و تعیین مزیت نسبی کشور در صادرات محصولات در هر یک از زیر گروه‌های اصلی فراهم می‌کند و همچنین بررسی تغییرات قیمت کالاهای وارداتی به طور حتم ابزار مناسبی برای کنترل تورم ناشی از کالاهای وارداتی به کشور خواهد بود. با توجه به اهمیت این موضوع در این بخش منحصراً روند نرخهای تورم شاخص کل صادرات و واردات و هر یک از گروه‌های اصلی آن مورد بررسی قرار می‌گیرد. نمودارهای (۱۲)، (۱۳) و (۱۴) به ترتیب نرخهای تورم فصلی، نقطه به نقطه و چهار فصل منتهی به فصل جاری صادرات (مبتنی بر داده‌های ریالی) را در فصول سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ را نشان می‌دهد. همانطور که انتظار می‌رود نرخ تورم نقطه به نقطه بالاترین میزان را نسبت به دو نوع دیگر دارد. روند کلی هر سه نمودار صعودی بوده و نشان دهنده‌ی روند افزایشی نرخ تورم در فصول سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ می‌باشند. همانطور که قابل مشاهده است، افزایش با شتاب بالای نرخ تورم نقطه به نقطه صادرات از بهار ۱۳۹۶ تا زمستان ۱۳۹۷ هشدار برای افزایش نرخهای تورم سالانه در دوره‌های آتی خود است. نمودارهای (۱۵)، (۱۶) و (۱۷) نیز به ترتیب روند نرخهای تورم فصلی، نقطه به نقطه و چهار فصل منتهی به فصل جاری شاخص قیمت واردات (مبتنی بر داده‌های ریالی) را نشان می‌دهند.

نمودار ۱۲- نرخ تورم فصلی شاخص قیمت صادرات (ریالی) از بهار ۱۳۹۶ تا زمستان ۱۳۹۷

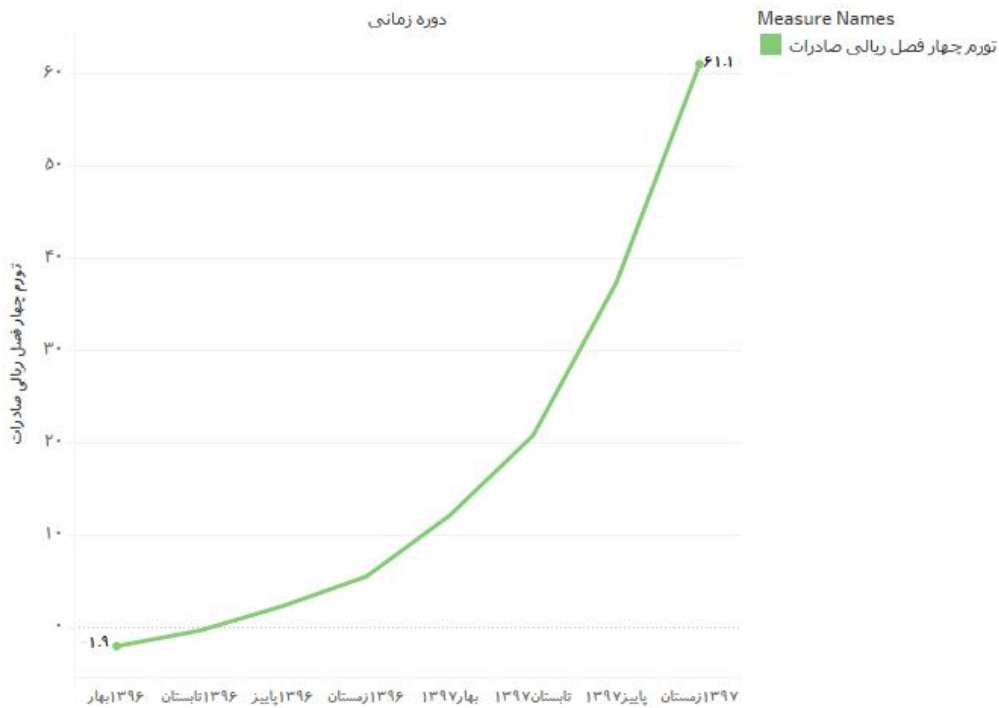
مأخذ: مرکز آمار ایران

نمودار ۱۳- نرخ تورم نقطه به نقطه شاخص قیمت صادرات (ریالی) از بهار ۱۳۹۶ تا زمستان ۱۳۹۷

مأخذ: مرکز آمار ایران

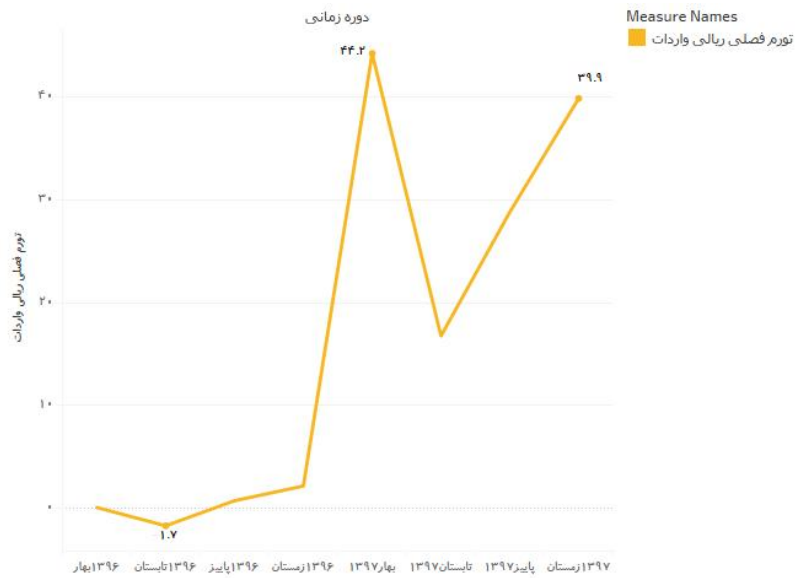
نمودار ۱۴- درصد تغییرات مجموع چهار فصل منتهی به فصل جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل شاخص قیمت صادرات (ریالی) از بهار ۱۳۹۶ تا زمستان ۱۳۹۷

مأخذ: مرکز آمار ایران

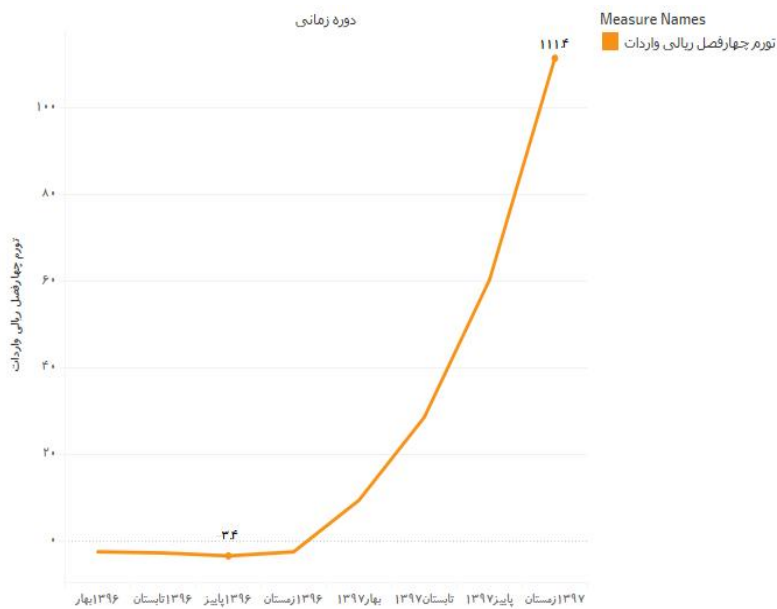
نرخ های تورم واردات در مقایسه با نوع متناظر خود در صادرات ابعاد بزرگتری دارند و این موضوع نشان دهنده ی نوسانپذیری بالاتر تغییرات قیمتی واردات از تغییرات نرخ ارز است. همانطور که قابل مشاهده است این سه نوع نرخ تورم مربوط به شاخص قیمت واردات از بهار ۱۳۹۶ تا زمستان ۱۳۹۷ روندی تقریباً صعودی دارند و بالاترین میزان تغییرات مربوط به نرخ تورم نقطه به نقطه است.

نمودار ۱۵- نرخ تورم فصلی شاخص قیمت واردات (ریالی) از بهار ۱۳۹۶ تا زمستان ۱۳۹۷

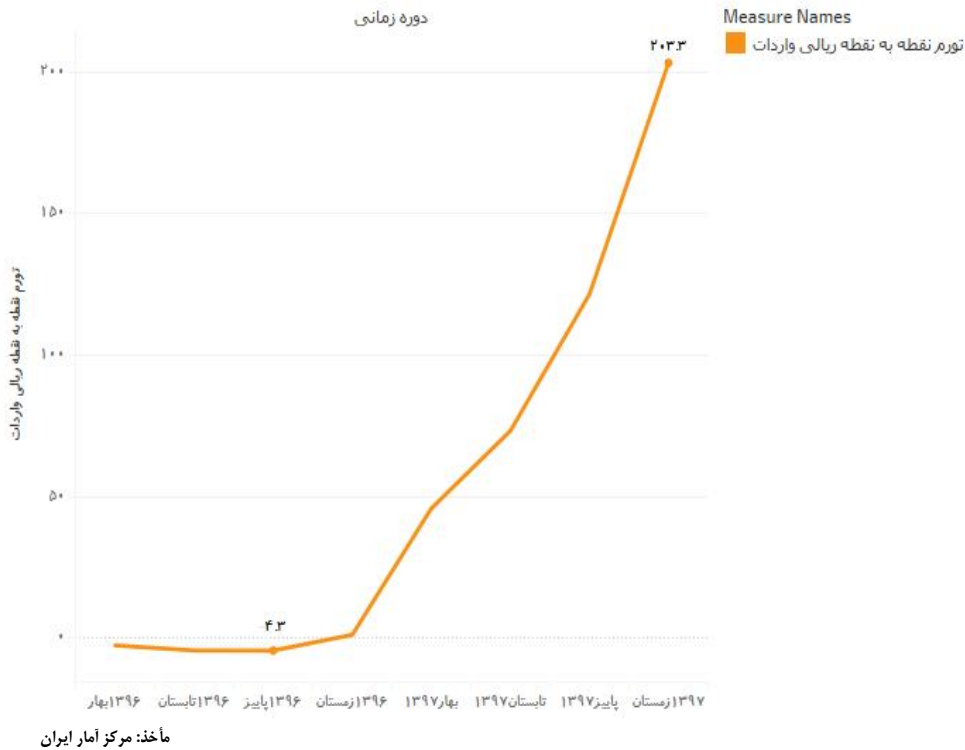
مأخذ: مرکز آمار ایران

نمودار ۱۶- نرخ تورم نقطه به نقطه شاخص قیمت واردات (ریالی) از بهار ۱۳۹۶ تا زمستان ۱۳۹۷

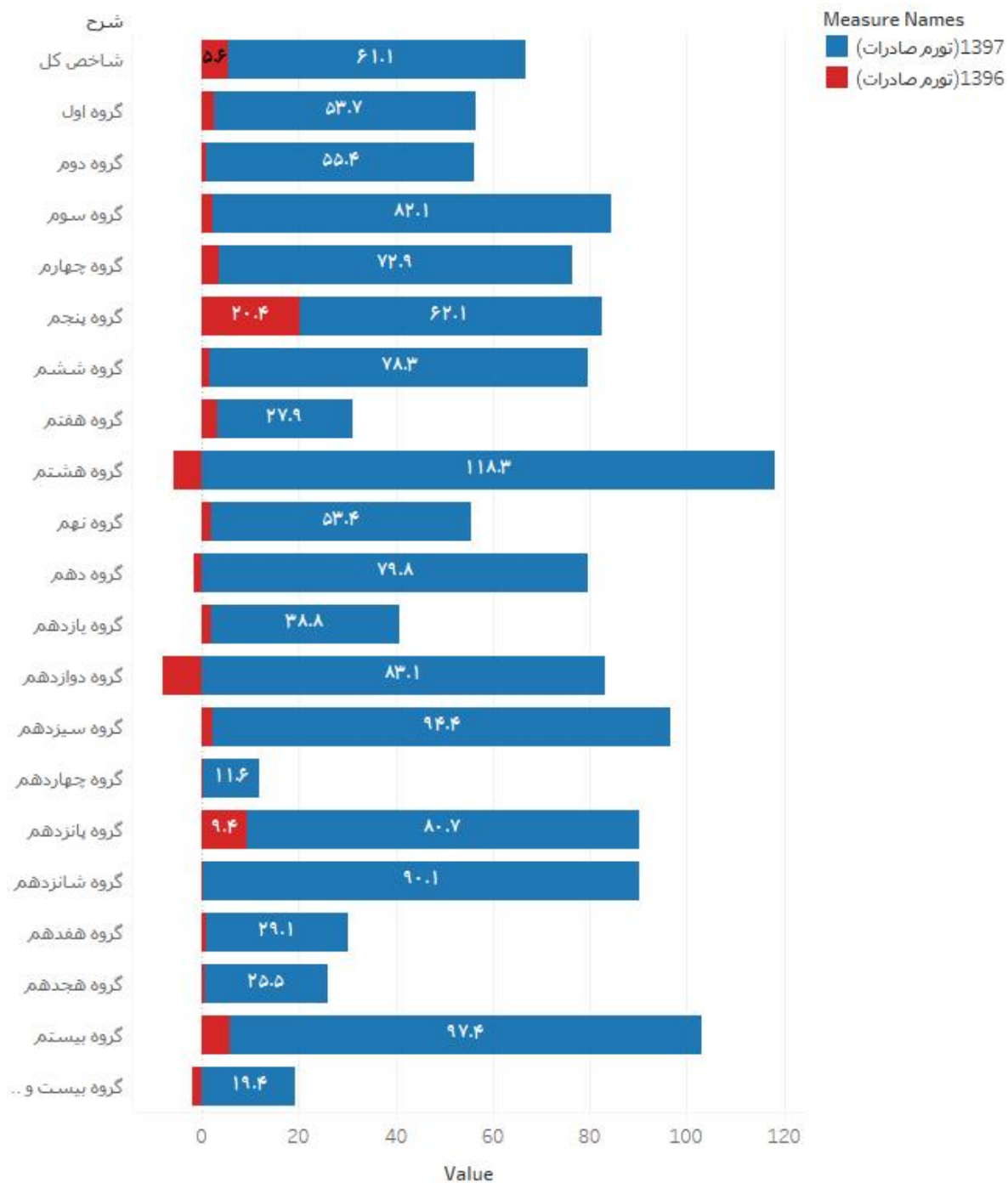
مأخذ: مرکز آمار ایران

نمودار ۱۷- درصد تغییرات مجموع چهار فصل منتهی به فصل جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل شاخص قیمت واردات (ریالی) از بهار ۱۳۹۶ تا زمستان ۱۳۹۷

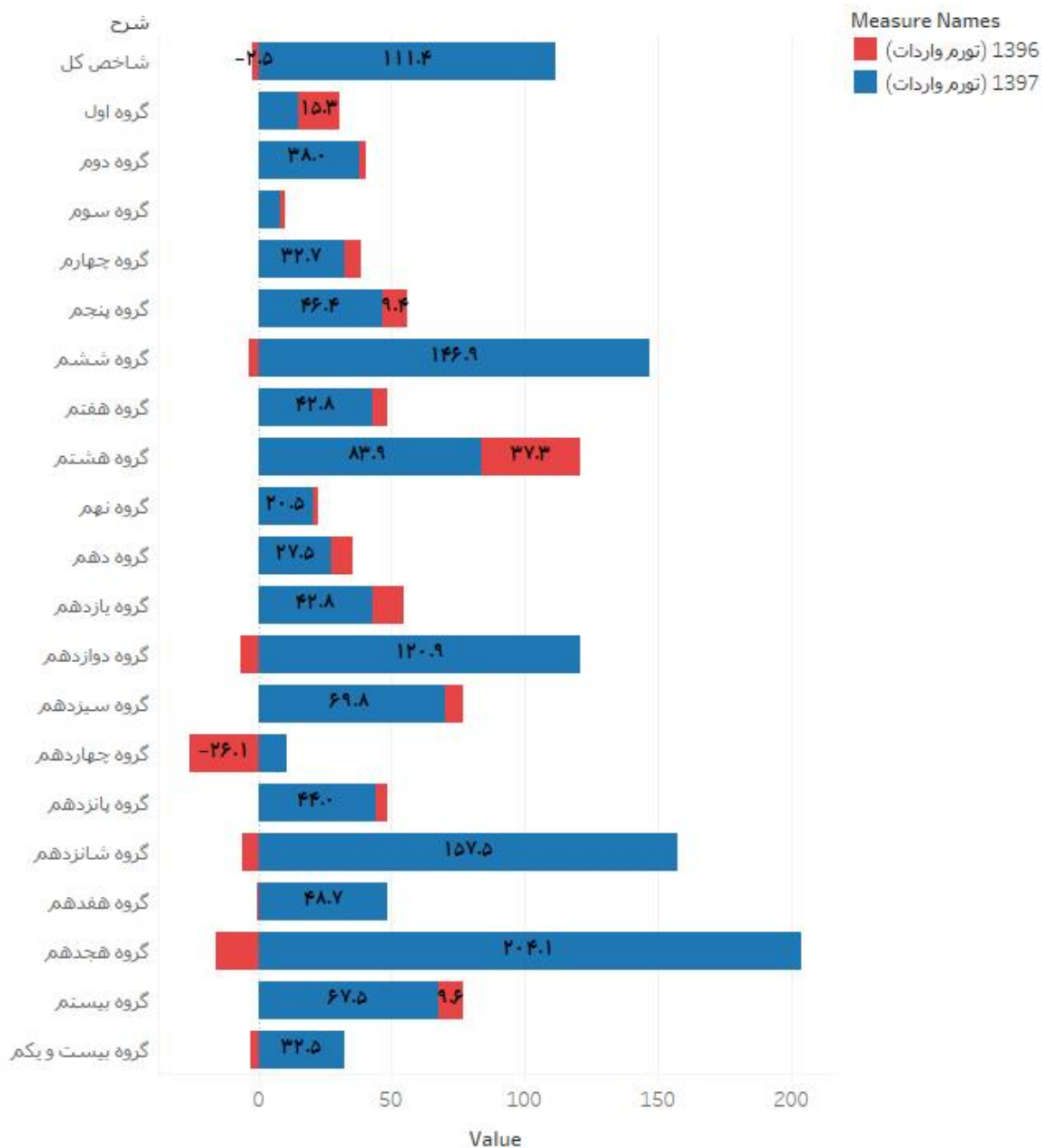
نمودارهای (۱۸) و (۱۹) نیز به ترتیب نرخ تورم سالانه‌ی شاخص قیمت صادرات و واردات مبتنی داده‌های ریالی در سال‌های ۱۳۹۶ با رنگ قرمز و ۱۳۹۷ با رنگ آبی را نشان می‌دهند. همانطور که در نمودار (۱۸) قابل مشاهده است، در سال ۱۳۹۶ بیشترین نرخ تورم مربوط به گروه پنجم (محصولات معدنی) با عدد ۲۰.۴ درصد بوده و رتبه‌ی بعدی متعلق به گروه پانزدهم (فلزات معمولی و مصنوعات آنها) با عدد ۹.۴ درصد تعلق دارد. کمترین نرخ‌های تورم نیز به ترتیب متعلق به گروه دوازدهم (کفش، کلاه، چتر آفتابی، عصا، عصای صندلی شو، شلاق و تازیانه، تعلیمی و اجزاء آنها، پر آماده و اشیاء ساخته شده از پر، گل‌های مصنوعی، اشیاء از موی انسان) با عدد منفی ۸.۱ درصد و گروه هشتم (پوست خام، چرم، پوستهای نرم و اشیاء ساخته شده از این مواد، اشیاء زین و برگ سازی، لوازم سفر، کیف‌های دستی و محفظه‌های همانند، اشیاء ساخته شده از روده (باستثنای اشیاء ساخته شده از احشاء کرم ابریشم) با عدد منفی ۵.۶ درصد است. اما در سال ۱۳۹۷ این روند تغییر کرده است؛ به شیوه‌ای که بیشترین نرخ‌های تورم به ترتیب متعلق به گروه هشتم (پوست خام، چرم، پوستهای نرم و اشیاء ساخته شده از این مواد، اشیاء زین و برگ سازی، لوازم سفر، کیف‌های دستی و محفظه‌های همانند، اشیاء ساخته شده از روده (باستثنای اشیاء ساخته شده از احشاء کرم ابریشم) با ۱۱۸.۳ درصد و سپس گروه بیستم (کالاها و مصنوعات گوناگون) با ۹۷.۴ درصد تعلق دارد و کمترین نرخ‌های تورم ابتدا به گروه چهاردهم (مروارید طبیعی یا پرورده، سنگهای گرانبها یا نیمه گرانبها، فلزات دارای روکش یا پوشش از فلزات گرانبها، و اشیاء ساخته شده از این مواد، زیور آلات بدلی فانتزی)، سکه) با ۱۱.۶ درصد و سپس به گروه بیست و یکم (اشیاء هنری، اشیاء کلکسیون یا عتیقه) با ۱۹.۴ درصد اختصاص دارد.

نمودار ۱۸- نرخ تورم سالانه شاخص قیمت صادرات (ریالی) سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

ماخذ: مرکز آمار ایران

نمودار ۱۹- نرخ تورم سالانه شاخص قیمت واردات (ریالی) سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

مأخذ: مرکز آمار ایران

همانطور که در نمودار (۱۹) قابل مشاهده است در سال ۱۳۹۶ بیشترین نرخ تورم سالانه مربوط به گروه هشتم (پوست خام، چرم، پوستهای نرم و اشیاء ساخته شده از این مواد، اشیاء زین و برگ سازی، لوازم سفر، کیف های دستی و محفظه های همانند، اشیاء ساخته شده از روده (باستفای اشیاء ساخته شده از احشاء کرم ابریشم)) با ۳۷.۳ درصد و سپس گروه اول (حیوانات زنده و محصولات حیوانی) با ۱۵.۳ درصد است، اما در سال ۱۳۹۷ بیشترین نرخ تورم واردات در بخش داده های ریالی مربوط به گروه هیجدهم (آلات و دستگاههای اپتیک، عکاسی، سینماتوگرافی، سنجش، کنترل، دقت سنجی، آلات و دستگاههای طبی-جراحی، اشیاء صنعت ساعت

سازی، آلات موسیقی، اجزاء و قطعات و مترعات آنها) با تورمی برابر با ۲۰۴.۱ درصد و سپس به گروه شانزدهم (ماشین آلات و وسایل مکانیکی، ادوات برقی، لجزاء و قطعات آنها، دستگاههای ضبط و پخش صوت، دستگاههای ضبط و پخش صوت و تصویر تلویزیون، و اجزاء و قطعات و مترعات این دستگاهها) برابر با ۱۵.۷.۵ تعلق دارد. کمترین نرخهای تورم نیز در سال ۱۳۹۶ ابتدا متعلق به گروه چهاردهم (مروارید طبیعی یا پرورده، سنگهای گرانبها یا نیمه گرانبها، فلزات دارای روکش یا پوشش از فلزات گرانبها، و اشیاء ساخته شده از این مواد، زیور آلات بدلی (فانتزی)، سکه) با منفی ۲۶.۱ درصد و گروه هجدهم (آلات ودستگاههای اپتیک، عکاسی، سینماتوگرافی، سنجش، کنترل، دقت سنجی، آلات و دستگاههای طبی - جراحی، اشیاء صنعت ساعت سازی، آلات موسیقی، اجزاء و قطعات و مترعات آنها) با منفی ۱۶ درصد بوده ولی در سال ۱۳۹۷ به ترتیب مربوط به گروه سوم (چربیها و روغنهای حیوانی یا نباتی، فرآوردههای حاصل از تفکیک آنها، چربیهای خوراکی آماده، مومهای حیوانی یا نباتی) با ۷.۹ درصد و گروه چهاردهم (مروارید طبیعی یا پرورده، سنگهای گرانبها یا نیمه گرانبها، فلزات دارای روکش یا پوشش از فلزات گرانبها، و اشیاء ساخته شده از این مواد، زیور آلات بدلی (فانتزی)، سکه) با ۱۰.۸ درصد است.

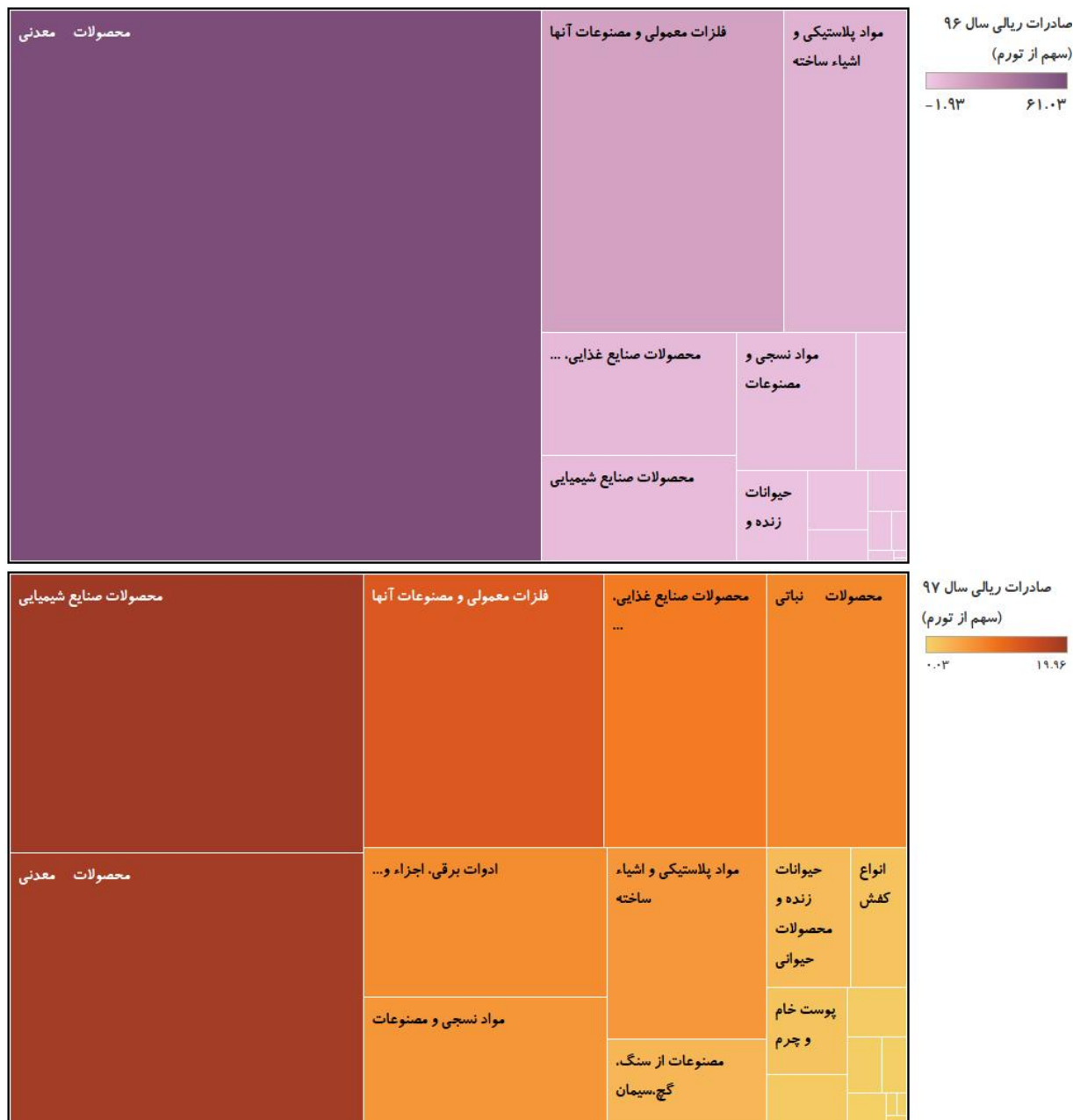
در نمودارهای (۱۸) و (۱۹) نرخ تورم شاخص کل در اولین سطر نمودار قابل مشاهده است. یکی از سوالاتی که همواره مدنظر تحلیلگران است این است که این است که آیا گروهی که بیشترین میزان تورم را داشته است، بیشترین تأثیرگذاری را بر تورم شاخص کل دارد؟ پاسخ این سؤال منفی است؛ زیرا هر یک از اجزای شاخص کل با ضریب اهمیت بخصوصی بر شاخص کل تأثیرگذارند و لذا برای بررسی گروهی که بیشترین میزان تأثیرگذاری بر شاخص کل را دارد باید از اطلاعات بیشتری استفاده کرد. معیاری که برای این منظور به کار می رود تحت عنوان سهم از تورم است که از حاصلضرب ضریب اهمیت هر گروه در سال پایه در نسبت "اختلاف شاخص هر گروه از دوره قبل خود" تقسیم بر "اختلاف شاخص کل از دوره قبل خود" محاسبه می شود. لذا این معیار برای سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ برای هر دو شاخص قیمت صادرات و واردات محاسبه و نتایج آنها در نمودارهای (۲۰) و (۲۱) ارائه شده اند. همچنین جدول (پیوست) شامل ضرایب اهمیت شاخصهای قیمت صادرات و واردات و سهم از تورمهای آنهاست.

نتایج به دست آمده از محاسبه معیار سهم از تورم برای کالاهای صادراتی در سال ۱۳۹۶ حاکی از آن است که رتبه اول این تأثیرگذاری متعلق به گروه پنجم (محصولات معدنی) است که با ضریب اهمیتی معادل ۳۰.۷ درصد در شاخص کل میزان سهم از تورم آن معادل ۶۱ درصد است، نرخ تورم این گروه در سال ۱۳۹۶ نیز بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است. رتبه بعدی تأثیرگذاری بر تورم متعلق به گروه پانزدهم (فلزات معمولی و مصنوعات آنها) است که ضریب اهمیت آن برابر با ۹.۵ و ضریب تأثیرگذاری آن برابر با ۱۶.۳ درصد است. اما در سال ۱۳۹۷ گروههای تأثیر گذار بر تورم شاخص کل تغییرات معناداری داشته اند، به طوری که رتبه اول به گروه محصولات صنایع شیمیایی با ضریب اهمیتی معادل ۱۹.۴ درصد و سهم از تورمی برابر ۲۰.۰ درصد و رتبه دوم به گروه محصولات معدنی با ضریب اهمیتی معادل ۳۰.۷۴ درصد و سهم از تورمی برابر ۱۹.۵ درصد تعلق دارد.

نتایج به دست آمده از محاسبه معیار سهم از تورم برای کالاهای وارداتی در سال ۱۳۹۶ نیز حاکی از آن است که رتبه اول این تأثیرگذاری متعلق به گروه شانزدهم (تلویزیون؛ و اجزاء و قطعات و مترعات این دستگاهها) با ضریب اهمیتی معادل ۲۶.۸ درصد میزان سهم از تورم آن معادل ۱۱۱.۳ درصد است. با توجه به این که قیمت شاخص کالاهای وارداتی در سال ۱۳۹۶ معادل ۲.۵ درصد کاهش داشته است، این گروه بیشترین تأثیر را در کاهش شاخص قیمت کالاهای وارداتی در سال ۱۳۹۶ داشته و علاوه بر این که ۱۰۰ درصد در کاهش تورم شاخص سهم داشته است، ۱۱.۳ درصد دیگر نیز از اثرات افزایشی سایر گروهها را نیز خنثی کرده است. رتبه بعدی تأثیرگذاری بر تورم متعلق به هجدهم (دستگاههای اپتیک و عکاسی) است که ضریب تأثیرگذاری آن برابر با

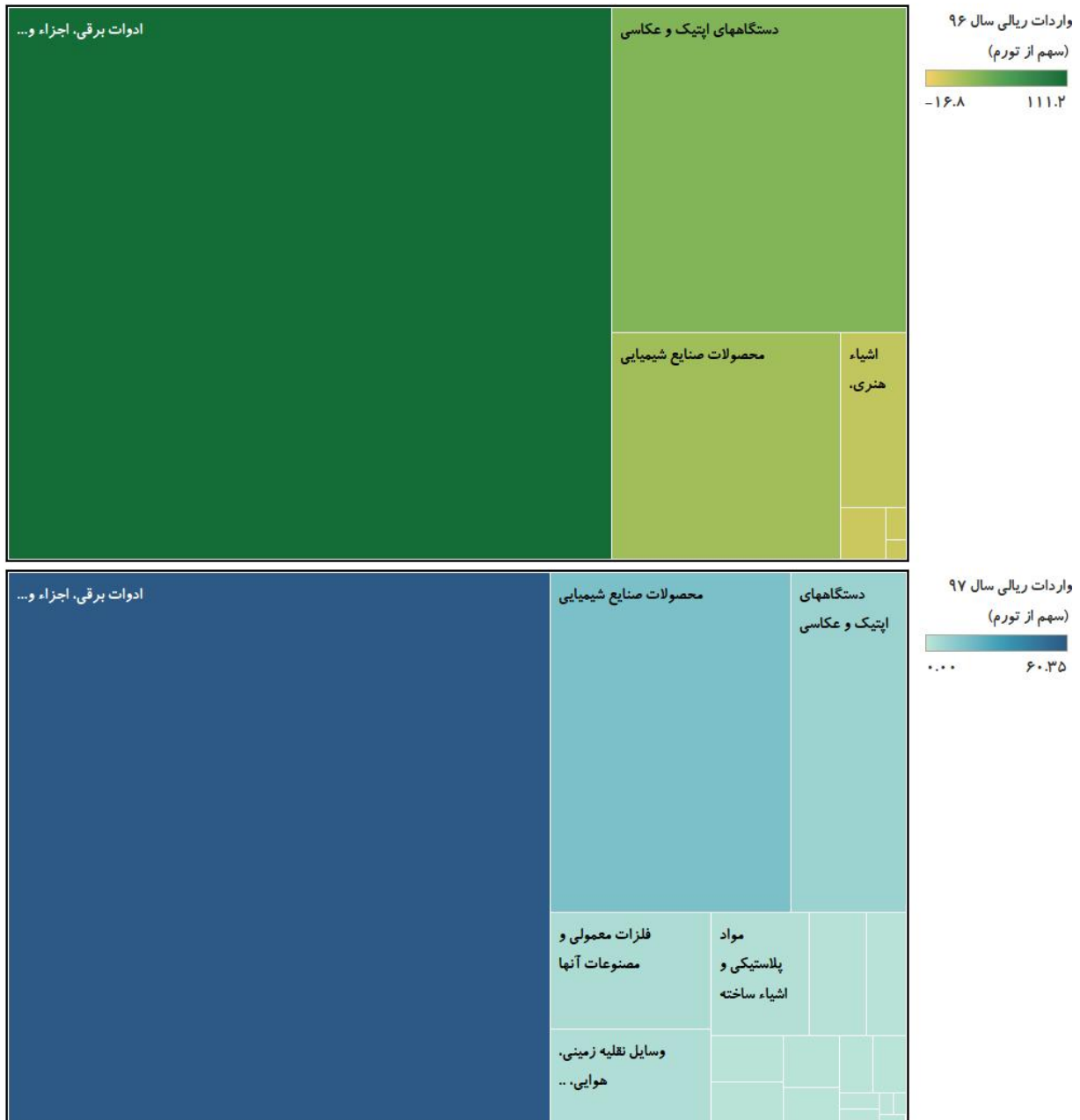
۳۲.۲ درصد است. در سال ۱۳۹۷ تورم نسبت به سال ۱۳۹۶ به شدت افزایشی بوده و عددی برابر با ۱۱۱.۴ درصد را به خود اختصاص داده است. سهم‌های تورمی این سال ابتدا متعلق به گروه شانزدهم (ماشین آلات و وسایل مکانیکی؛ ادوات برقی؛ اجزاء و قطعات آنها؛ دستگاه‌های ضبط و پخش صوت؛ دستگاه‌های ضبط و پخش صوت و تصویر تلویزیون؛ و اجزاء و قطعات و متفرعات این دستگاه‌ها) با ضریب اهمیت ۲۶.۸ درصد و سهم از تورم ۶۰.۴ درصد بوده و سپس به گروه ششم (محصولات صنایع شیمیایی) با ضریب اهمیت ۸.۷ درصد و سهم از تورم ۱۶.۵ درصد است.

نمودار ۲۰- سهم از تورم کالاهای صادراتی هر یک از زیرگروه‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

مأخذ: مرکز آمار ایران

نمودار ۲۱- سهم از تورم شاخص کل واردات هر یک از زیرگروه‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

جدول پیوست- ضرایب اهمیت و سهم از تورم زیرگروه های شاخص قیمت صادرات و واردات

شماره گروه	شرح	ضریب اهمیت صادرات	ضریب اهمیت واردات (ریالی)	سهم از تورم صادرات سال ۹۶	سهم از تورم صادرات سال ۹۷	سهم از تورم واردات سال ۹۶	سهم از تورم واردات سال ۹۷
کل	شاخص کل صادرات ریالی	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
۱	حیوانات زنده و محصولات حیوانی	۲/۴	۲/۴	۱/۴	۲/۴	-۵/۳	-۰/۱
۲	محصولات نباتی	۱۰/۲	۷/۷	۱/۵	۷/۸	-۴/۱	۱/۴
۳	چربی ها و روغن حیوانی و ...	۰/۴	۲/۹	۰/۱	۰/۴	-۰/۷	-۰/۱
۴	محصولات صنایع غذایی، ...	۳/۷	۴/۲	۵/۰	۹/۰	-۳/۱	-۰/۴
۵	محصولات معدنی	۳۰/۷	۲/۲	۶۱/۰	۱۹/۵	-۳/۱	-۰/۴
۶	محصولات صنایع شیمیایی	۱۹/۴	۸/۷	۴/۳	۲۰/۰	۱۷/۴	۱۶/۵
۷	مواد پلاستیکی و اشیاء ساخته	۱۰/۳	۶/۴	۸/۲	۶/۲	-۱۳/۵	۲/۴
۸	پوست خام و چرم	۰/۶	-۰/۱	-۰/۸	۱/۴	-۱/۷	-۰/۱
۹	چوب و اشیاء چوبی، ...	۰/۱	۱/۲	۰/۰	۰/۰	-۰/۲	-۰/۱
۱۰	خمیر چوب یا سایر مواد الیافی	۰/۲	۲/۴	-۰/۱	۰/۳	-۴/۶	-۰/۴
۱۱	مواد نسجی و مصنوعات	۳/۵	۲/۴	۳/۴	۶/۳	-۶/۲	-۰/۶
۱۲	انواع کفش	۰/۵	-۰/۱	-۱/۹	۱/۶	-۰/۱	-۰/۱
۱۳	مصنوعات از سنگ، گچ،سیمان	۲/۱	۱/۱	۰/۷	۲/۸	-۲/۶	-۰/۶
۱۴	مروارید و سنگهای گرانیتها	۲/۱	-۰/۱	-۰/۱	-۰/۲	-۰/۲	-۰/۰
۱۵	فلزات معمولی و مصنوعات آنها	۹/۵	۱۷/۲	۱۶/۳	۱۳/۳	-۱۶/۸	۳/۸
۱۶	ادوات برقی، اجزاء و...	۲/۹	۲۶/۸	۰/۲	۷/۴	۱۱۱/۲	۶۰/۴
۱۷	وسایل نقلیه زمینی، هوایی، ..	۱/۱	۶/۲	۰/۳	-۰/۸	-۰/۸	۳/۱
۱۸	دستگاههای اپتیک و عکاسی	۰/۱	۲/۶	-۰/۰	-۰/۰	۳۲/۰	۷/۹
۲۰	کالاها و مصنوعات دیگر	۰/۲	-۰/۷	-۰/۴	۰/۶	-۳/۸	-۰/۷
۲۱	اشیاء هنری، کلکسیون و...	۰/۲	۴/۹	-۰/۱	-۰/۱	۳/۹	۱/۰